

APVIENOTO NĀCIJU ORGANIZĀCIJA

MŪSU PASAULES PĀRVEIDOŠANA:

**ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS DIENASKĀRTĪBA
2030. GADAM**

**MŪSU PASAULES PĀRVEIDOŠANA:
ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS DIENASKĀRTĪBA
2030. GADAM**

A/RES/70/1

APVIENOTO NĀCIJU ORGANIZĀCIJA

sustainabledevelopment.un.org

Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības dienaskārtība 2030. gadam.....	5
<i>Preambula</i>	5
<i>Cilvēki</i>	5
<i>Planēta</i>	5
<i>Labklājība</i>	5
<i>Miers</i>	5
<i>Partnerība</i>	6
Deklarācija.....	6
Ievads.....	6
Mūsu vīzija.....	7
Mūsu kopīgie principi un saistības.....	7
Mūsu pasaule šodien.....	8
Jaunā dienaskārtība.....	9
Īstenošanas līdzekļi.....	13
Izpildes uzraudzība un pārskatīšana.....	14
Aicinājums rīkoties, lai mainītu mūsu pasauli.....	15
Ilgtspējīgas attīstības mērķi un apakšmērķi.....	16
1. mērķis. Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs.....	18
2. mērķis. Izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību.....	18
3. mērķis. Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labbūtību jebkura vecuma cilvēkiem.....	19
4. mērķis. Nodrošināt iekļaujošu un vienlīdz kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem.....	20
5. mērķis. Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm.....	21
6. mērķis. Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu to pārvaldību.....	22
7. mērķis. Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieņemamu cenu.....	22

8. mērķis. Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību un cienīgu darbu visiem	23
9. mērķis. Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas	24
10. mērķis. Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē	24
11. mērķis. Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, noturīgas un ilgtspējīgas	25
12. mērķis. Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus.....	26
13. mērķis. Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi*	27
14. mērķis. Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību.....	27
15. mērķis. Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanos un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu	28
16. mērķis. Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt tiesiskuma pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos.....	29
17. mērķis. Stiprināt īstenošanas līdzekļus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai.....	30
Finanses	30
Tehnoloģija	30
Spēju palielināšana	31
Tirdzniecība	31
Sistēmiskie jautājumi.....	31
Īstenošanas līdzekļi un globālā partnerība.....	32
Izpildes uzraudzība un pārskatīšana	35
Valsts līmenis.....	36
Reģionu līmenis	37
Pasaules līmenis	37

Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības dienaskārtība 2030. gadam

Preambula

Šī dienaskārtība ir rīcības plāns cilvēkiem, mūsu planētai un labklājībai. Tās mērķis ir arī stiprināt mieru visā pasaulē lielākas brīvības apstākļos. Mēs atzīstam, ka nabadzības – tostarp galējās nabadzības – izskausana visos tās veidos un izpausmēs ir vislielākā globālā problēma un neatņemams ilgtspējīgas attīstības nosacījums.

Šo plānu kopīgā sadarbības partnerībā īstenos visas valstis un visas ieinteresētās puses. Mēs esam nolēmuši atbrīvot cilvēci no nabadzības važām un vēlamies dziedēt un aizsargāt mūsu planētu. Mēs esam apņēmušies veikt drosmīgus un uz pārmaiņām vērstus pasākumus, kas ir steidzami nepieciešami, lai ievirzītu pasauli uz ilgtspējīga un noturīga ceļa. Sākot šo kopīgo ceļu, mēs apņemamies nevienu neatstāt novārtā.

Tie 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi un 169 apakšmērķi, par kuriem paziņojam šodien, apliecina šīs jaunās visaptverošās dienaskārtības tvērumu un vērienīgumu. Tie ir izstrādāti, pamatojoties uz Tūkstošgades attīstības mērķiem, un tiecas sasniegt to, kas ar minētajiem mērķiem netika sasniegts. Tie ir vērsti uz cilvēktiesību īstenošanu ikvienam, kā arī dzimumu līdztiesības sasniegšanu un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu visām sievietēm un meitenēm. Tie ir savstarpēji integrēti un nedalāmi un līdzsvaro visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas: ekonomisko, sociālo un vides dimensiju.

Mērķi un apakšmērķi sekmēs rīcību nākamajos 15 gados tādās jomās, kas ir izšķirīgi svarīgas cilvēcei un mūsu planētai.

Cilvēki

Mēs esam apņēmušies izskaust nabadzību un badu visos to veidos un izpausmēs un nodrošināt visiem cilvēkiem iespēju cieņpilni un vienlīdzīgi īstenot savu potenciālu veselīgā vidē.

Planēta

Mēs esam apņēmušies aizsargāt mūsu planētu no degradācijas, tostarp veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, ilgtspējīgi apsaimniekojot tās dabas resursus un veicot steidzamus pasākumus klimata pārmaiņu jomā, lai planēta varētu apmierināt gan pašreizējās, gan nākamo paaudžu vajadzības.

Labklājība

Mēs esam apņēmušies nodrošināt visiem cilvēkiem pārtikušu un pilnvērtīgu dzīvi, kā arī tādu ekonomikas, sociālās jomas un tehnoloģisko attīstību, kas ir labai draudzīga.

Miers

Mēs esam apņēmušies veicināt miermīlīgu, taisnīgu un iekļaujošu sabiedrību, brīvu no bailēm un vardarbības. Ilgtspējīga attīstība nav iespējama bez miera, savukārt miers nav

iespējams bez ilgtspējīgas attīstības.

Partnerība

Mēs esam apņēmušies piesaistīt šīs dienaskārtības īstenošanai nepieciešamos resursus, atjaunojot tādu globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, kuras pamatā ir stiprināts globālās solidaritātes gars un kurā īpaša uzmanība pievērsta visnabadzīgāko un vismazāk aizsargāto cilvēku vajadzībām un iesaistītas visas valstis, visas ieinteresētās puses un visi cilvēki.

Ilgspējīgas attīstības mērķu savstarpējā saikne un integrētais raksturs ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu jaunās dienaskārtības mērķa īstenošanu. Ja mums izdosies pilnā apjomā īstenot dienaskārtībā paredzētās vērienīgās ieceres, būtiski uzlabosies mūsu dzīves un mūsu pasaule kļūs labāka.

Deklarācija

Ievads

1. Mēs, valstu un valdību vadītāji un augstie pārstāvji, kuri satikāties Apvienoto Nāciju Organizācijas Galvenajā mītnē Ņujorkā 2015. gada 25.–27. septembrī, Organizācijai atzīmējot tās 70. gadadienu, šodien esam izlēmuši pieņemt jaunus globālus ilgtspējīgas attīstības mērķus.

2. To tautu vārdā, kurām kalpojam, esam pieņēmuši vēsturisku lēmumu par visaptverošu, tālejošu, uz cilvēkiem vērstu vispārēju un pārmaiņas veicinošu mērķu un apakšmērķu kopumu. Mēs esam apņēmušies nenogurdināmi strādāt, lai līdz 2030. gadam pilnīgi īstenotu šo dienaskārtību. Mēs atzīstam, ka nabadzības – tostarp galējas nabadzības – izskaušana visos tās veidos un izpausmēs ir vislielākā globālā problēma un neatņemams ilgtspējīgas attīstības nosacījums. Mēs esam apņēmušies līdzsvaroti un integrēti sasniegt ilgtspējīgu attīstību visās trīs tās dimensijās: ekonomikas, sociālajā un vides dimensijā. Mēs arī izmantosim sasniegto ar Tūkstošgades attīstības mērķiem un pievērsīsimies tam, kas ar minētajiem mērķiem netika izpildīts.

3. Mēs apņemamies no šā brīža līdz 2030. gadam izskaust nabadzību un badu jebkurā vietā pasaulē; apkarot nevienlīdzību valstu iekšienē un starp valstīm; veidot miermīlīgu, taisnīgu un iekļaujošu sabiedrību; aizsargāt cilvēktiesības un veicināt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm; kā arī nodrošināt mūsu planētas un tās dabas resursu ilgstošu aizsardzību. Mēs arī apņemamies radīt apstākļus ilgtspējīgai, iekļaujošai un noturīgai ekonomiskajai izaugsmei, kopīgai labklājībai un cienīgam darbam visiem, vienlaikus ņemot vērā valstu atšķirīgos attīstības un spēju līmeņus.

4. Sākot šo nozīmīgo kopīgo ceļu, mēs apsolām, ka neviens netiks atstāts novārtā. Atzīstot cilvēka cieņas fundamentālo nozīmi, mēs vēlamies panākt, ka mērķi un apakšmērķi tiek sasniegti attiecībā uz visām valstīm un tautām un visām sabiedrības grupām. Mēs centīsimies vispirms sasniegt visvairāk novārtā atstātos.

5. Šī ir nepieredzēti vērienīga un nozīmīga dienaskārtība. To atzīst visas valstis, un tā ir piemērojama visiem, ņemot vērā atšķirīgo reālo situāciju valstīs, to spējas un attīstības līmeņus un ievērojot valstu politiku un prioritātes. Šie ir globāli mērķi un apakšmērķi, kuru sasniegšanā iesaistīta visa pasaule – gan attīstītās, gan attīstības valstis. Tie ir savstarpēji integrēti un

nedalāmi un līdzsvaro visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas.

6. Šie mērķi un apakšmērķi ir rezultāts divus gadus ilgai intensīvai sabiedriskai apspriešanai, kurā bija iesaistīta pilsoniskā sabiedrība un citas ieinteresētās puses no visas pasaules un kurā īpaša uzmanība tika pievērsta visnabadzīgāko un visneaizsargātāko cilvēku vajadzībām. Vērtīgu ieguldījumu minētajā apspriešanā sniedza Ģenerālās asamblejas Atklātā darba grupa ilgtspējīgas attīstības mērķu jautājumos un Apvienoto Nāciju Organizācija, kuras ģenerālsekretārs 2014. gada decembrī sniedza kopsavilkuma ziņojumu.

Mūsu vīzija

7. Šajos mērķos un apakšmērķos mēs izklāstām īpaši vērienīgu un pārmaiņas veicinošu vīziju. Mēs vēlamies izveidot pasauli, kurā nav nabadzības, bada, slimību un trūkuma un kurā var uzplaukt viss dzīvais. Mēs vēlamies izveidot pasauli, kurā nav baiļu un vardarbības. Pasauli, kurā valda vispārēja rakstpratība. Pasauli, kurā ir taisnīga un vispārēja piekļuve kvalitatīvai izglītībai visos līmeņos, veselības aprūpei un sociālajai aizsardzībai un kurā ir nodrošināta fiziskā, garīgā un sociālā labklājība. Pasauli, kurā mēs atkārtoti apstiprinām savu apņemšanos garantēt cilvēktiesības uz nekaitīgu dzeramo ūdeni un sanitāriju, kurā ir uzlabots higiēnas līmenis un kurā pārtika ir pietiekamā daudzumā, nekaitīga, pieejama cenas ziņā un uzturvielām bagāta. Pasauli, kurā cilvēku dzīves vietas ir drošas, noturīgas un ilgtspējīgas un kurā ir vispārēja piekļuve uzticamiem un ilgtspējīgiem energoresursiem par pieņemamu cenu.

8. Mēs vēlamies izveidot pasauli, kurā tiek visaptveroši ievērotas cilvēktiesības un cilvēka cieņa, tiesiskums, taisnīgums, vienlīdzība un nediskriminācija; tiek cienīta rase, etniskā piederība un kultūras daudzveidība; kā arī iespēju vienlīdzība, tādējādi ļaujot pilnīgi īstenot cilvēces potenciālu un sniedzot ieguldījumu kopīgā labklājībā. Pasauli, kura iegulda savos bērnos un kurā ikviens bērns aug, nesaskaroties ar vardarbību un ekspluatāciju. Pasauli, kurā ikvienai sievietei un meitenei ir nodrošināta pilnīga dzimumu līdztiesība un kurā ir likvidēti visi juridiskie, sociālie un ekonomiskie šķēršļi, kas traucē viņām nodrošināt pilnvērtīgas iespējas. Taisnīgu, vienlīdzīgu, iecietīgu, atvērtu un sociāli iekļaujošu pasauli, kurā tiek apmierinātas vismazāk aizsargāto cilvēku vajadzības.

9. Mēs vēlamies izveidot pasauli, kurā ikvienā valstī notiek noturīga, iekļaujoša un ilgtspējīga ekonomiskā izaugsme un kurā visiem ir pieejams cienīgs darbs. Pasauli, kurā visu dabas resursu – tostarp gaisa un zemes, upju, ezeru un pazemes ūdeņu, okeānu un jūras resursu – patēriņš, ražošana un izmantošana notiek ilgtspējīgi. Pasauli, kurā demokrātija, laba pārvaldība un tiesiskums, kā arī labvēlīga vide valsts un starptautiskā līmenī ir būtiska ilgtspējīgai attīstībai, tostarp noturīgai un iekļaujošai ekonomiskajai izaugsmei, sociālajai attīstībai, vides aizsardzībai, nabadzības un bada izskaušanai. Pasauli, kurā tehnoloģiju izstrādē un izmantošanā tiek ņemts vērā klimats un bioloģiskā daudzveidība, kā arī šāda izstrāde un izmantošana ir noturīga. Pasauli, kurā cilvēki dzīvo dabai draudzīgi un kurā tiek aizsargāti savvaļas augi un dzīvnieki, kā arī citas dzīvās radības.

Mūsu kopīgie principi un saistības

10. Jaunās dienaskārtības virzienu nosaka Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu mērķi un principi, tostarp pilnīga starptautisko tiesību ievērošana. Tās pamatā ir Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, starptautiskie līgumi par cilvēktiesībām, Tūkstošgades deklarācija un 2005. gada pasaules samita rezultāti. Tās izstrādē ņemti vērā citi dokumenti, piemēram, Deklarācija par tiesībām uz attīstību.

11. Mēs atkārtoti apstiprinām rezultātus, kas gūti visās nozīmīgākajās Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencēs un samitos un kas veidojuši stingru pamatu ilgtspējīgai attīstībai un palīdzējuši šīs jaunās dienaskārtības izstrādē. Tie ietver Riodežaneiro Deklarāciju par vidi un attīstību, Pasaules samitu par ilgtspējīgu attīstību, Pasaules samitu par sociālo attīstību, Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programmu, Pekinas Rīcības platformu un Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenci par ilgtspējīgu attīstību. Mēs arī atkārtoti apstiprinām pēc šīm konferencēm paveikto, tostarp rezultātus, kas gūti Ceturtajā Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencē par vismazāk attīstītajām valstīm, Trešajā Starptautiskajā konferencē par mazo salu attīstības valstīm, Otrajā Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencē par iekšzemes attīstības valstīm un Trešajā Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules konferencē par katastrofu riska mazināšanu.

12. Mēs atkārtoti apstiprinām visus principus, kas noteikti Riodežaneiro Deklarācijā par vidi un attīstību, *inter alia* 7. principu – kopējas, bet diferencētas atbildības principu.

13. Problēmas un saistības, kas atzītas minētajās nozīmīgākajās konferencēs un samitos, ir savstarpēji saistītas, un tām ir nepieciešami integrēti risinājumi. Lai tās efektīvi risinātu un izpildītu, ir nepieciešama jauna pieeja. Ilgtspējīgas attīstības koncepcijā atzīts, ka nabadzības izskaušana visos tās veidos un izpausmēs, nevienlīdzības novēršana valstu iekšienē un starp tām, planētas resursu saglabāšana, noturīgas, iekļaujošas un ilgtspējīgas ekonomiskās izaugsmes radīšana un sociālās iekļaušanas veicināšana ir savstarpēji saistītas un savstarpēji atkarīgas darbības.

Mūsu pasaule šodien

14. Mēs tiekamies laikā, kad ilgtspējīgu attīstību apdraud milzīgas grūtības. Miljardiem iedzīvotāju joprojām dzīvo nabadzībā, un viņiem ir liegta cieņpilna dzīve. Palielinās nevienlīdzība valstu iekšienē un starp valstīm. Pastāv milzīgas iespēju, turības un varas atšķirības. Viena no būtiskākajām problēmām ir dzimumu nelīdztiesība. Nopietnas bažas rada arī bezdarbs, jo īpaši jauniešu vidū. Vispārēji veselības apdraudējumi, arvien biežākas un postošākas dabas katastrofas, konfliktu izcelšanās, vardarbīgs ekstrēmisms, terorisms un ar to saistītas humānās krīzes, kā arī cilvēku piespiedu pārvietošana draud atcelt lielu daļu pēdējās desmitgadēs panāktā progressa. Dabas resursu izsmelšana un vides degradācijas nelabvēlīgās sekas, tostarp pārtuksnešošanās, sausums, zemes degradācija, saldūdens trūkums un bioloģiskās daudzveidības izzušana, papildina un saasina tās dažādās problēmas, ar kurām saskaras cilvēce. Viena no visbūtiskākajām mūslaiku problēmām ir klimata pārmaiņas, kuru nelabvēlīgās sekas visām valstīm vājina spēju panākt ilgtspējīgu attīstību. Globālās temperatūras palielināšanās, jūras līmeņa paaugstināšanās, okeānu paskābināšanās un citas klimata pārmaiņu izpausmes būtiski ietekmē piekrastes teritorijas un piekrastes valstis ar zemu reljefu, tostarp daudzas vismazāk attīstītās valstis un mazo salu attīstības valstis. Ir apdraudēta daudzu sabiedrību un planētas bioloģiskā atbalsta sistēmu izdzīvošana.

15. Tomēr šis ir arī milzīgu izdevību laiks. Ir panākts ievērojams progress daudzu attīstības problēmu pārvarēšanā. Iepriekšējās paaudzes laikā simtiem miljonu cilvēku ir izkļuvuši no galējās nabadzības. Ir ievērojami uzlabojusies izglītības pieejamība gan zēniem, gan meitenēm. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izplatībai un globālai savstarpējai savienojamībai, kā arī zinātnes un tehnoloģiju attīstībai visdažādākajās jomās (tostarp tik atšķirīgās kā medicīna un enerģētika) ir liels potenciāls paātrināt cilvēces progresu, likvidēt digitālo plaisu un attīstīt zināšanu sabiedrības.

16. Gandrīz pirms 15 gadiem tika panākta vienošanās par Tūkstošgades attīstības mērķiem. Šie mērķi bijuši nozīmīgs ietvars attīstībai, un ir panākts ievērojams progress vairākās jomās. Tomēr šis progress nav bijis vienmērīgs, jo īpaši Āfrikā, vismazāk attīstītajās valstīs, iekšzemes attīstības valstīs un mazo salu attīstības valstīs, un daži Tūkstošgades attīstības mērķi joprojām nav sasniegti, jo īpaši tie, kas attiecas uz māšu, jaundzimušo un bērnu veselību un uz reproduktīvo veselību. Mēs vēlreiz apņemamies pilnīgi īstenot visus Tūkstošgades attīstības mērķus, tostarp tos, kuru izpilde kavējas, jo īpaši sniegt mērķtiecīgu un pieaugošu atbalstu vismazāk attīstītajām valstīm un citām īpašā situācijā esošām valstīm atbilstoši attiecīgajām atbalsta programmām. Jaunās dienaskārtības pamatā ir Tūkstošgades attīstības mērķi, un ir iecerēts sasniegt to, kas netika sasniegts ar minētajiem mērķiem, jo īpaši attiecībā uz palīdzību vismazāk aizsargātajām grupām.

17. Tomēr šodien paziņotās dienaskārtības tvērums ir daudz plašāks nekā Tūkstošgades attīstības mērķiem. Līdztekus tam, ka tiek turpināta attīstības prioritāšu īstenošana, piemēram, nabadzības izskaušana, veselības aprūpe, izglītība, pārtikas nodrošinājums un uzturs, tajā ietverta arī virkne ekonomisku, sociālu un vides mērķu. Tā arī paredz izveidot miermīlīgāku un iekļaujošāku sabiedrību. Tomēr ārkārtīgi svarīgi ir tas, ka tajā arī noteikti īstenošanas līdzekļi. Saskaņā ar integrēto pieeju, kuru esam vienojušies izmantot, starp jaunajiem mērķiem un apakšmērķiem ir ciešas savstarpējas saiknes un daudz caurviju elementu.

Jaunā dienaskārtība

18. Šodien mēs paziņojam par 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem un 169 saistītiem apakšmērķiem, kas ir integrēti un nedalāmi. Pasaules valstu vadītāji nekad iepriekš nav apņēmušies kopīgi rīkoties un strādāt pie tik plašas un visaptverošas politikas dienaskārtības. Mēs kopīgi sākam ceļu uz ilgtspējīgu attīstību, kopīgi apņēmušies panākt globālo attīstību un savstarpēji izdevīgu sadarbību, kas var sniegt milzīgus ieguvumus visām valstīm un visām pasaules daļām. Mēs atkārtoti apstiprinām, ka ikvienai valstij ir pilnīga, pastāvīga un brīvi īstenojama suverenitāte attiecībā uz visu tās bagātību, dabas resursiem un ekonomisko darbību. Mēs īstenosim šo dienaskārtību tā, lai tā sniegtu maksimālu labumu visiem – gan pašreizējai, gan nākamajām paaudzēm. Tādējādi mēs atkārtoti apstiprinām savu apņemšanos ievērot starptautiskās tiesības un uzsveram, ka šī dienaskārtība ir jāīsteno atbilstīgi valstu tiesībām un pienākumiem saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.

19. Mēs atkārtoti apstiprinām Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas, kā arī citu tādu starptautisku dokumentu nozīmīgumu, kuri attiecas uz cilvēktiesībām un starptautiskajām tiesībām. Mēs uzsveram pienākumus, ko visām valstīm uzliek Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti, proti, pienākumus ievērot, aizsargāt un veicināt visu cilvēku cilvēktiesības un pamatbrīvības neatkarīgi no viņu rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, pilsonības vai sociālās izcelsmes, īpašuma, izcelšanās, invaliditātes vai cita statusa.

20. Dzimumu līdztiesības apzināšanās un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm sniegs būtisku ieguldījumu visu minēto mērķu un apakšmērķu sasniegšanā. Pilnīgu cilvēka potenciālu un ilgtspējīgu attīstību nebūs iespējams sasniegt, ja pusei cilvēces joprojām tiks liegts izmantot visas cilvēktiesības un iespējas. Jānodrošina sievietēm un meitenēm vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai izglītībai, saimnieciskajiem resursiem un iespējai iesaistīties politikā, kā arī vienlīdzīgas iespējas ar vīriešiem un zēniem attiecībā uz nodarbinātību, līderību un lēmumu pieņemšanu visos līmeņos. Mēs centīsimies ievērojami palielināt ieguldījumus, lai mazinātu dzimumu atšķirību un stiprinātu atbalstu iestādēm saistībā ar dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm pasaules, reģionu un valstu līmenī. Tiks izskausta jebkāda diskriminācija un vardarbība pret sievietēm un meitenēm, tostarp šā mērķa sasniegšanā

iesaistot vīriešus un zēnus. Šīs dienaskārtības īstenošanā ārkārtīgi svarīga nozīme ir dzimumu līdztiesības perspektīvas sistemātiskai iekļaušanai.

21. Jaunie mērķi un apakšmērķi stāsies spēkā 2016. gada 1. janvārī un tiks izmantoti kā vadlīnijas mūsu lēmumu pieņemšanā nākamajos 15 gados. Mēs visi centīsimies īstenot dienaskārtību gan savās valstīs, gan reģionu un pasaules līmenī, ņemot vērā atšķirīgās situācijas valstīs, to spējas un attīstības līmeņus, kā arī ievērojot valstu politiku un prioritātes. Mēs cienīsim valstu politisko telpu noturīgai, iekļaujošai un ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei, jo īpaši attīstības valstīs, vienlaikus ievērojot attiecīgos starptautiskos noteikumus un saistības. Mēs arī atzīstam to, ka ilgtspējīgā attīstībā nozīmīga ir reģionu un apakšreģionu dimensija, reģionālā ekonomikas integrācija un savstarpēja savienojamība. Normatīvais regulējums reģionu un apakšreģionu līmenī var veicināt ilgtspējīgas attīstības politikas efektīvu pārvēršanu konkrētā valsts līmeņa rīcībā.

22. Katra valsts saskaras ar specifiskām problēmām ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Īpaša uzmanība jāpievērš visneaizsargātākajām valstīm, jo īpaši Āfrikas valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, iekšzemes attīstības valstīm un mazo salu attīstības valstīm, kā arī gan valstīm, kas atrodas konflikta situācijā, gan valstīm pēckonflikta situācijā. Nopietnas problēmas ir arī daudzās valstīs ar vidējiem ienākumiem.

23. Jānodrošina pilnvērtīgas iespējas neaizsargātām iedzīvotāju grupām. Šajā dienaskārtībā ir atspoguļotas visu bērnu, jauniešu, personu ar invaliditāti (no kurām vairāk nekā 80 % dzīvo nabadzībā), ar HIV/AIDS inficētu cilvēku, vecāka gadagājuma cilvēku, pirmiedzīvotāju, bēgļu, iekšzemē pārvietotu personu un migrantu vajadzības. Mēs apņemamies veikt turpmākus efektīvus pasākumus un darbības atbilstoši starptautiskajām tiesībām, likvidēt šķēršļus un ierobežojumus, stiprināt atbalstu un apmierināt to cilvēku īpašās vajadzības, kas dzīvo teritorijās, kuras ietekmējušas sarežģītas ārkārtas situācijas humānajā jomā, un terorisma ietekmētās teritorijās.

24. Mēs esam apņēmušies izskaust nabadzību visos tās veidos un izpausmēs, tostarp līdz 2030. gadam izskaust arī galēju nabadzību. Visiem iedzīvotājiem jābūt nodrošinātam pamata dzīves līmenim, tostarp izmantojot sociālās aizsardzības sistēmu. Mēs arī esam apņēmušies par prioritāru uzdevumu izvirzīt bada izskaušanu un pārtikas nodrošinājuma garantēšanu, kā arī jebkāda veida nepilnvērtīga uztura izskaušanu. Šajā saistībā mēs atkārtoti apstiprinām Pasaules pārtikas nodrošinājuma komitejas svarīgo nozīmi un iekļaujošo darbību un atzinīgi novērtējam Romas deklarāciju par uzturu un Rīcības plānu. Mēs atvēlēsim resursus tam, lai attīstītu lauku teritorijas, ilgtspējīgu lauksaimniecību un zivsaimniecību un lai atbalstītu sīksaimniecību lauksaimniekus – jo īpaši lauksaimnieces –, ganāmpulku turētājus un zvejniekus, īpaši vismazāk attīstītajās valstīs.

25. Mēs apņemamies nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību visos līmeņos: agrīno pirmskolas, pamatskolas, vidējo, terciāro, tehnisko un profesionālo izglītību. Visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu dzimuma, vecuma, rases vai etniskās piederības, kā arī iedzīvotājiem ar invaliditāti, migrantiem, pirmiedzīvotājiem, bērniem un jauniešiem, jo īpaši tiem, kas atrodas neaizsargātā situācijā, jābūt pieejamām mūžizglītības iespējām, kas palīdzēs viņiem iegūt zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas iespēju izmantošanai, kā arī pilnvērtīgi iesaistīties sabiedrībā. Mēs centīsimies nodrošināt bērniem un jauniešiem labvēlīgu vidi viņu tiesību un spēju pilnīgai īstenošanai, tostarp veicināsim drošību skolās, kā arī kopienu un ģimeņu saliedētību, lai tādējādi palīdzētu mūsu valstīm iegūt demogrāfiskās dividendes.

26. Lai veicinātu fizisko un garīgo veselību un labklājību, kā arī pagarinātu paredzamo mūžu

ilgumu visiem cilvēkiem, mums jānodrošina vispārēja veselības apdrošināšana un piekļuve kvalitatīvai veselības aprūpei. Nevienam nedrīkst atstāt novārtā. Mēs apņemamies paātrināt progresu, kas jau gūts jaundzimušo, bērnu un māšu mirstības samazināšanā, lai līdz 2030. gadam nodrošinātu, ka vairs nenotiek novēršami nāves gadījumi. Mēs esam apņēmušies nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp ģimenes plānošanas, informēšanas un izglītošanas nolūkos. Mēs arī paātrināsim progresu malārijas, HIV/AIDS, tuberkulozes, hepatīta, Ebolas vīrusa un citu lipīgu slimību un epidēmiju apkarošanā, tostarp risināsim pieaugošās mikroorganismu rezistences un neārstētu slimību problēmu, kas skar attīstības valstis. Mēs esam apņēmušies nodrošināt nelipīgo slimību profilaksi un ārstēšanu, tostarp attiecībā uz uzvedības, attīstības un neiroloģiskiem traucējumiem; tas ir būtiski svarīgs uzdevums ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā.

27. Mēs centīsimies veidot spēcīgu ekonomisko pamatu visām mūsu valstīm. Noturīga, iekļaujoša un ilgtspējīga ekonomikas izaugsme ir būtiska labklājības nodrošināšanai. Tā būs iespējama tikai tad, ja dalīsimies bagātībā un atrisināsim ienākumu nevienlīdzības problēmu. Mēs centīsimies veidot dinamiskas, ilgtspējīgas, inovatīvas un uz cilvēkiem vērstas ekonomikas un nodrošināt cienīgu darbu visiem, jo īpaši veicināt jauniešu nodarbinātību un pilnvērtīgas ekonomiskās iespējas sievietēm. Mēs izskaudīsim piespiedu darbu un cilvēku tirdzniecību, kā arī bērnu darbu visās tā izpausmēs. Visas valstis gūs labumu no veselīga un labi izglītota darbaspēka, kam ir zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas produktīvam un gandarījumu sniedzošam darbam un pilnvērtīgai iesaistei sabiedrībā. Mēs stiprināsim vismazāk attīstīto valstu ražošanas spējas visās nozarēs, tostarp īstenosim strukturālus pārveidojumus. Mēs pieņemsim politiku, kas palielinās ražošanas jaudu, veicinās produktivitāti un produktīvu nodarbinātību, finansiālo integrāciju, ilgtspējīgu lauksaimniecības, lopkopības un zivsaimniecības attīstību, ilgtspējīgu rūpniecības attīstību, vispārēju piekļuvi uzticamiem, ilgtspējīgiem un mūsdienīgiem energoapgādes pakalpojumiem par pieņemamu cenu, ilgtspējīgas transporta sistēmas un kvalitatīvu un noturīgu infrastruktūru.

28. Mēs apņemamies ieviest fundamentālas izmaiņas preču un pakalpojumu ražošanas un patēriņa paradumos sabiedrībā. Valdībām, starptautiskām organizācijām, uzņēmējdarbības nozarei un citiem nevalstiskiem dalībniekiem un privātpersonām ir jāiesaistās neilgtspējīgu patēriņa un ražošanas modeļu mainīšanā, tostarp jāpalīdz no visiem avotiem piesaistīt finansiālu un tehnisku palīdzību attīstības valstu zinātnisko, tehnoloģisko un novatorisko spēju stiprināšanai virzībā uz ilgtspējīgākiem patēriņa un ražošanas modeļiem. Mēs aicinām īstenot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas desmit gadu programmu kopumu. Rīkojas visas valstis, bet vadību uzņemas attīstītās valstis, ņemot vērā attīstības valstu attīstību un spējas.

29. Mēs atzīstam migrantu pozitīvo ieguldījumu iekļaujošā izaugsmē un ilgtspējīgā attīstībā. Mēs arī atzīstam, ka starptautiskā migrācija ir daudzdimensiju parādība, kura būtiski ietekmē izaugsmes, tranzīta un galamērķa valstu attīstību un reaģēšanai uz kuru nepieciešama saskaņota un visaptveroša pieeja. Mēs sadarbosimies starptautiskā līmenī, lai garantētu drošu, sakārtotu un likumīgu migrāciju, kurā tiek pilnīgi ievērotas migrantu cilvēktiesības un cilvēcīga attieksme pret migrantiem neatkarīgi no tā, vai viņiem ir migrantu, bēgļu vai pārvietotu personu statuss. Šādi sadarbībai arī jāstiprina to kopienu noturība, kas uzņem bēgļus, jo īpaši attīstības valstīs. Mēs uzsveram migrantu tiesības atgriezties viņu pilsonības valstī un atgādinām, ka valstīm jānodrošina, ka pilsoņi, kuri atgriežas, tiek pienācīgi uzņemti.

30. Valstīm tiek stingri ieteikts atturēties no jebkādu tādu vienpusēju ekonomisku, finansiālu vai tirdzniecības pasākumu popularizēšanas un piemērošanas, kas neatbilst starptautiskajām tiesībām un Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem un kas kavē pilnvērtīgu ekonomisko un sociālo attīstību, jo īpaši attīstības valstīs.

31. Mēs atzīstam, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām ir galvenais starptautiskais un starpvaldību forums, lai apspriestu pasaules mēroga rīcību cīņā pret klimata pārmaiņām. Mēs esam apņēmušies izlēmīgi risināt situāciju, ko rada klimata pārmaiņu un vides degradācijas radītais apdraudējums. Tā kā klimata pārmaiņas skar visu pasauli, ir nepieciešama pēc iespējas plašāka starptautiska sadarbība, kas vērsta uz globālās siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas paātrināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei. Mēs paužam nopietnas bažas par ievērojamo atšķirību starp rezultātiem, ko radītu siltumnīcefekta gāzu emisijas ikgadējais samazinājums līdz 2020. gadam, ja puses pildīs savas apņemšanās attiecībā uz emisiju samazināšanu, un kopējo emisiju samazināšanas plānu, kam ir reāla iespēja panākt to, ka planētas vidējās temperatūras paaugstināšanās nesasniedz 2 °C jeb nepārsniedz 1,5 °C salīdzinājumā ar līmeni pirms rūpniecības laikmeta.

32. Saistībā ar Līgumslēdzēju pušu konferences 21. sesiju, kas notiks Parīzē, mēs uzsveram visu valstu apņemšanos izstrādāt vērienīgu un visaptverošu nolīgumu klimata jomā. Mēs atkārtoti apstiprinām, ka protokolā, citā juridiskā instrumentā vai saskaņotā dokumentā, kam saskaņā ar Konvenciju ir juridisks spēks un kas piemērojams visām pusēm, *inter alia* līdzsvaroti iekļaujami tādi jautājumi kā seku mazināšana, pielāgošanās, finanses, tehnoloģiju izstrādāšana un nodošana un spēju palielināšana, kā arī rīcības un atbalsta pārredzamība.

33. Mēs atzīstam, ka sociālā un ekonomikas attīstība ir atkarīga no mūsu planētas dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas. Tāpēc mēs esam apņēmušies saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus un jūras, saldūdens resursus, kā arī mežus, kalnus un sausienes un aizsargāt bioloģisko daudzveidību, ekosistēmas, kā arī savvaļas augus un dzīvniekus. Mēs arī esam apņēmušies veicināt ilgtspējīgu tūrismu, risināt ūdens trūkumu un ūdens piesārņojumu, stiprināt sadarbību jautājumos, kas saistīti ar pārtuksnešošanu, putekļu vētrām, zemes degradāciju un sausumu, kā arī veicināt noturību un katastrofu riska mazināšanu. Šajā saistībā mēs gaidām Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 13. sesiju, kas notiks Meksikā.

34. Mēs atzīstam, ka ilgtspējīga pilsētu attīstība un pārvaldība ir ārkārtīgi svarīga mūsu cilvēku dzīves kvalitātes nodrošināšanai. Mēs sadarbosimies ar vietējām pašvaldībām un kopienām, lai atjaunotu un plānotu mūsu pilsētas un apdzīvotas vietas veidā, kas veicinātu kopienu saliedētību un personisko drošību un kas veicinātu inovācijas un nodarbinātību. Mēs mazināsim negatīvo ietekmi, ko rada pilsētu darbības un ķīmiskas vielas, kuras ir kaitīgas cilvēku veselībai un videi, tostarp veicināsim to, ka ķīmiskas vielas tiek apsaimniekotas videi nekaitīgā veidā un tiek izmantotas droši, kā arī atkritumu mazināšanu un pārstrādi un efektīvāku ūdens un enerģijas izmantošanu. Mēs arī strādāsim, lai mazinātu pilsētu ietekmi uz globālo klimatisko sistēmu. Mēs arī ņemsim vērā demogrāfiskās tendences un prognozes mūsu nacionālajās lauku un pilsētu attīstības stratēģijās un politikā. Mēs gaidām plānoto Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenci par mājokļiem un pilsētu ilgtspējīgu attīstību, kas notiks Kito.

35. Ilgtspējīgu attīstību nevar īstenot bez miera un drošības, savukārt miers un drošība būs apdraudēti, ja nebūs ilgtspējīgas attīstības. Jaunajā dienaskārtībā ir atzīta nepieciešamība veidot miermīlīgu, taisnīgu un iekļaujošu sabiedrību, kura nodrošina vienlīdzīgu tiesiskuma pieejamību un kuras pamatā ir cilvēktiesību (tostarp tiesību uz attīstību) ievērošana, efektīvs tiesiskums un laba pārvaldība visos līmeņos, kā arī pārredzamas, efektīvas un atbildīgas

iestādes. Dienaskārtībā ir aplūkoti faktori, kas veicina vardarbību, nedrošību un netaisnību, piemēram, nevienlīdzība, korupcija, vāja pārvaldība un nelikumīga finanšu un ieroču aprīte. Mums ir jādivkāršo centieni atrisināt vai novērst konfliktus un atbalstīt valstis, kas atrodas pēckonflikta situācijā, tostarp nodrošināt, ka sievietes piedalās miera un valstu veidošanā. Mēs aicinām veikt turpmākus efektīvus pasākumus un darbības atbilstoši starptautiskajām tiesībām, lai likvidētu šķēršļus, kas liedz pilnīgi īstenot to tautu pašnoteikšanās tiesības, kuras dzīvo koloniālas un ārvalstu okupācijas apstākļos, un kas joprojām nelabvēlīgi ietekmē šo tautu ekonomikas un sociālo attīstību, kā arī vidi, kurā tās dzīvo.

36. Mēs apņemamies veicināt starpkultūru izpratni, iecietību, savstarpēju cieņu un globālā pilsoniskuma un dalītas atbildības ētiku. Mēs atzīstam pasaules dabas un kultūras daudzveidību un atzīstam, ka visas kultūras un civilizācijas var sniegt ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā un būtiski to veicina.

37. Arī sports ir svarīgs ilgtspējīgu attīstību veicinošs faktors. Mēs atzīstam pieaugošo sporta ieguldījumu attīstības un miera īstenošanā, jo tas veicina iecietību un cieņu, kā arī tā ieguldījumu pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanā sievietēm un jauniešiem, indivīdiem un kopienām, kā arī ieguldījumu veselības, izglītības un sociālās iekļaušanas mērķu sasniegšanā.

38. Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem mēs atkārtoti apstiprinām nepieciešamību ievērot valstu teritoriālo integritāti un politisko neatkarību.

Īstenošanas līdzekļi

39. Ņemot vērā jaunās dienaskārtības mērogu un vērienīgumu, tās īstenošanai ir nepieciešama atjaunota globālā partnerība. Mēs pilnībā apņemamies to nodrošināt. Partnerība darbosies atbilstoši globālās solidaritātes garam, jo īpaši solidarizējoties ar visnabadzīgāko un neaizsargātā situācijā esošo cilvēku grupām. Tā veicinās intensīvu pasaules līmeņa iesaistīšanos visu mērķu un apakšmērķu īstenošanas atbalstā, apvienojot valdības, privāto sektoru, pilsonisko sabiedrību, Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmu un citus dalībniekus un piesaistot visus pieejamos resursus.

40. Īstenošanas līdzekļi, kas noteikti 17. mērķa apakšmērķos un ietverti arī katra ilgtspējīgas attīstības mērķa apakšmērķos, ir būtiski mūsu dienaskārtības īstenošanai un ir tikpat svarīgi kā pārējie mērķi un apakšmērķi. Šo dienaskārtību, tostarp ilgtspējīgas attīstības mērķus, var īstenot, izveidojot atjaunotu globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, kuras atbalstam tiek paredzētas konkrētas politikas un darbības, kā izklāstīts apkopojošā dokumentā, ko pieņēma Trešā Starptautiskā konference par attīstības finansēšanu, kura notika Adisabebā no 2015. gada 13. jūlija līdz 16. jūlijam. Mēs atzinīgi vērtējam Ģenerālās asamblejas sniegto apstiprinājumu Adisabebas rīcības dienaskārtībai, kas ir Ilgtspējīgas attīstības dienaskārtības 2030. gadam neatņemama daļa. Mēs atzīstam, ka Adisabebas rīcības dienaskārtības pilnīga īstenošana ir izšķirīgi svarīga ilgtspējīgas attīstības mērķu un apakšmērķu sasniegšanai.

41. Mēs atzīstam, ka katrai valstij jāuzņemas galvenā atbildība par tās ekonomikas un sociālo attīstību. Jaunajā dienaskārtībā ir aplūkoti mērķu un apakšmērķu sasniegšanai nepieciešamie līdzekļi. Mēs atzīstam, ka šādi līdzekļi ietvers arī finanšu resursu piesaistīšanu, kā arī spēju palielināšanu un videi draudzīgu tehnoloģiju nodošanu attīstības valstīm ar izdevīgiem nosacījumiem, tostarp labvēlīgiem un atvieglotiem nosacījumiem, par kuriem panākta savstarpēja vienošanās. Publiskām finansēm – gan vietējā, gan starptautiskā līmenī – būs svarīga nozīme gan būtisku pakalpojumu un sabiedrisko labumu nodrošināšanā, gan citu finanšu avotu piesaistīšanā. Mēs atzīstam, ka jaunās dienaskārtības īstenošanā būtiska nozīme

ir daudzveidīgam privātajam sektoram, sākot no mikrouzņēmumiem un beidzot ar kooperatīviem un daudznacionālām struktūrām, kā arī pilsoniskās sabiedrības organizācijām un filantropijas organizācijām.

42. Mēs atbalstām attiecīgo stratēģiju un rīcības dienaskārtību, tostarp Stambulas deklarācijas un Rīcības dienaskārtības, *SIDS* Paātrinātas rīcības kārtības (*SAMOA*) vadlīniju un Vīnes Rīcības dienaskārtības iekšzemes attīstības valstīm desmitgadei no 2014. gada līdz 2024. gadam, īstenošanu un atkārtoti apstiprinām, ka ir svarīgi atbalstīt Āfrikas Savienības dienaskārtību 2063. gadam un dienaskārtību “Jaunā partnerība Āfrikas attīstībai”, kas visas ir pašreizējās jaunās dienaskārtības neatņemama daļa. Mēs atzīstam, ka ilgstoša miera un ilgtspējīgas attīstības sasniegšana gan valstīs, kas atrodas konflikta situācijā, gan valstīs pēckonflikta situācijā ir ļoti sarežģīts uzdevums.

43. Mēs uzsveram, ka starptautiskajām publiskajām finansēm ir svarīga nozīme, jo tās papildina valstu centienus piesaistīt publiskos resursus vietējā līmenī, jo īpaši visnabadzīgākajās un visneaizsargātākajās valstīs, kuru vietējie resursi ir ierobežoti. Viens no svarīgiem veidiem, kā izmantot starptautiskās publiskās finanses, tostarp oficiālo attīstības palīdzību (OAP), ir veicināt papildu resursu piesaistīšanu no citiem avotiem – gan publiskiem, gan privātiem. OAP sniedzēji atkārtoti apstiprina katrs savas uzņemtās saistības, tostarp daudzu attīstīto valstu uzņemtās saistības sasniegt izvirzīto mērķi, t. i., 0,7 procentus no nacionālā kopienākuma atvēlēt oficiālajai attīstības palīdzībai (OAP/NKI) attīstības valstīm un 0,15–0,2 procentus no OAP/NKI atvēlēt vismazāk attīstītajām valstīm.

44. Mēs atzīstam to, cik svarīgs ir starptautisko finanšu iestāžu atbalsts, ko tās atbilstīgi savām pilnvarām sniedz katras valsts, jo īpaši attīstības valstu, politiskās rīcības iespējām. Mēs atkārtoti paužam apņemšanos palielināt un pastiprināt attīstības valstu – tostarp Āfrikas valstu, vismazāk attīstīto valstu, iekšzemes attīstības valstu, mazo salu attīstības valstu un valstu ar vidējiem ienākumiem – ietekmi un līdzdalību starptautisku ekonomisko lēmumu pieņemšanā, normu noteikšanā un pasaules ekonomikas pārvaldībā.

45. Mēs atzīstam arī valstu parlamentu būtisko nozīmi tiesību aktu īstenošanā un budžetu pieņemšanā, kā arī atbildības nodrošināšanā par mūsu saistību efektīvu izpildi. Īstenošanas procesā valdības un valsts iestādes arī cieši sadarbosies ar reģionālām iestādēm un vietējām pašvaldībām, apakšreģionālām iestādēm, starptautiskām iestādēm, akadēmiskajām aprindām, filantropijas organizācijām, brīvprātīgo grupām un citiem dalībniekiem.

46. Mēs uzsveram, ka ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā kopumā svarīga nozīme un salīdzinošā priekšrocība ir tādai Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmai, kas pietiekami nodrošināta ar resursiem, atbilstīga, saskanīga, efektīva un iedarbīga. Mēs uzsveram valsts atbildības stiprināšanas un līderības nozīmīgumu valsts līmenī, tomēr vienlaikus paužam atbalstu Ekonomikas un sociālo lietu padomē notiekošajam dialogam par Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības sistēmas ilgtermiņa pozīciju šīs dienaskārtības kontekstā.

Izpildes uzraudzība un pārskatīšana

47. Mūsu valdībām ir primārā kompetence valsts, reģionu un pasaules līmenī nodrošināt mērķu un apakšmērķu izpildes uzraudzību un pārskatīt to īstenošanā sasniegto progresu nākamajos 15 gados. Lai veicinātu atbildību pret mūsu pilsoņiem, mēs nodrošināsim, ka izpildes uzraudzība un pārskatīšana tiek sistemātiski veikta dažādos līmeņos, kā izklāstīts šajā dienaskārtībā un Adisabebas rīcības dienaskārtībā. Augsta līmeņa politikas forumam, kas notiks

Ģenerālās asamblejas un Ekonomikas un sociālo lietu padomes aizbildnībā, būs galvenā funkcija izpildes uzraudzības un pārskatīšanas pārraudzībā pasaules līmenī.

48. Lai atbalstītu šo procesu, tiek izstrādāti rādītāji. Būs nepieciešami dažādos griezumos sagrupēti kvalitatīvi, pieejami, laikus sniegti un uzticami dati, lai palīdzētu novērtēt progresu un nodrošinātu, ka neviens netiek atstāts novārtā. Šādiem datiem ir ļoti svarīga nozīme lēmumu pieņemšanā. Ja iespējams, dati un informācija jāiegūst, izmantojot pastāvošos ziņošanas mehānismus. Mēs vienojamies palielināt savus centienus stiprināt statistikas sagatavošanas spējas attīstības valstīs, jo īpaši Āfrikas valstīs, vismazāk attīstītajās valstīs, iekšzemes attīstības valstīs, mazo salu attīstības valstīs un valstīs ar vidējiem ienākumiem. Mēs esam apņēmušies papildus iekšzemes kopprodukta rādītājam izstrādāt plašākus progresu raksturotājus.

Aicinājums rīkoties, lai mainītu mūsu pasauli

49. Pirms septiņdesmit gadiem viena no iepriekšējām pasaules valstu vadītāju paaudzēm sapulcējās, lai izveidotu Apvienoto Nāciju Organizāciju. No kara pelniem un šķelšanās viņi radīja šo organizāciju, kuras pamatā ir tādas vērtības kā miers, dialogs un starptautiskā sadarbība. Šo vērtību vispilnīgākais atspoguļojums ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti.

50. Šodien mēs arī pieņemam lēmumu, kam ir liela vēsturiska nozīme. Mēs apņemamies veidot labāku nākotni visiem cilvēkiem, tostarp miljoniem cilvēku, kuriem ir bijusi liegta iespēja dzīvot pienācīgu, cieņpilnu un pilnvērtīgu dzīvi un īstenot visu viņu cilvēka potenciālu. Mēs varam būt pirmā paaudze, kam izdosies izskaust nabadzību; tāpat kā mēs varam būt pēdējā paaudze, kurai ir iespēja glābt planētu. Pasaule būs labāka 2030. gadā, ja mēs veiksmīgi sasniegsim savus mērķus.

51. Šodien mēs paziņojam par rīcības dienaskārtību nākamajiem 15 gadiem – tā ir kā statūti mūsu cilvēkiem un planētai 21. gadsimtā. Bērni un jaunieši ir nozīmīgi pārmaiņu veicinātāji, un jaunie mērķi sniegs platformu, kas ļaus viņu bezgalīgās rīcības iespējas novirzīt labākas pasaules veidošanai.

52. “Mēs, .. tautas” – tādi ir vispārzināmie Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu ievadvārdi. “Mēs, .. tautas” šodien sākam ceļu uz 2030. gadu. Mūsu ceļā būs iesaistītas valdības un parlamenti, Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēma un citas starptautiskas iestādes, vietējās pašvaldības, pirmiedzīvotāji, pilsoniskā sabiedrība, uzņēmumi un privātais sektors, zinātnieku un akademiķu aprindas, kā arī visi cilvēki. Miljoni jau ir iesaistījušies šajā dienaskārtībā, un tā būs viņu dienaskārtība. Šī ir cilvēkiem piederoša dienaskārtība, ko izstrādājuši cilvēki un kas paredzēta cilvēkiem, un mēs uzskatām, ka tieši tas nodrošinās šīs dienaskārtības panākumus.

53. Cilvēces un mūsu planētas nākotne ir mūsu rokās. Tā ir rokās arī šodienas jaunākajai paaudzei, kas rādīs virzienu nākamajām paaudzēm. Mēs esam izplānojuši ceļu uz ilgtspējīgu attīstību, un mums visiem būs jānodrošina tas, lai šis ceļš būtu veiksmīgs un tā radītie ieguvumi – neatgriezeniski.

Ilgtspējīgas attīstības mērķi un apakšmērķi

54. Pēc iekļaujoša starpvaldību sarunu procesa mēs, pamatojoties uz Atklātas darba grupas ilgtspējīgas attīstības mērķu jautājumos priekšlikumu,¹ kas ietver paskaidrojošu ievaddaļu, esam vienojušies par turpmāk izklāstītajiem mērķiem un apakšmērķiem.

55. Ilgtspējīgas attīstības mērķi un apakšmērķi ir savstarpēji integrēti un nedalāmi, globāli un vispārēji piemērojami, ņemot vērā atšķirīgo reālo situāciju valstīs, to spējas un attīstības līmeņus, kā arī ievērojot valstu politiku un prioritātes. apakšmērķi ir formulēti kā globālas vēlmes, un katra valdība nosaka savus valsts apakšmērķus, ņemot vērā gan globālā vērienīguma līmeni, gan apstākļus valstī. Katra valdība arī izlems, kā šos apakšmērķus, kas ir globālas vēlmes, integrēt valsts plānošanas procesos, politikā un stratēģijās. Ir svarīgi atzīt saikni starp ilgtspējīgu attīstību un citiem būtiskiem notiekošiem procesiem ekonomikas, sociālajā un vides jomā.

56. Lemjot par šiem mērķiem un apakšmērķiem, mēs atzīstam, ka ikviena valsts saskaras ar īpašām problēmām ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā, un mēs pievēršam uzmanību īpašajām problēmām, ar kurām saskaras visneaizsargātākās valstis, jo īpaši Āfrikas valstis, vismazāk attīstītās valstis, iekšzemes attīstības valstis un mazo salu attīstības valstis, kā arī īpašajām problēmām, ar kurām saskaras valstis ar vidējiem ienākumiem. Īpaša uzmanība arī jāpievērš valstīm, kas atrodas konflikta situācijā.

57. Mēs atzīstam, ka vairākos apakšmērķos joprojām nav pieejami pamatdati, un aicinām sniegt lielāku atbalstu datu vākšanas un spēju palielināšanas stiprināšanai dalībvalstīs, lai izstrādātu valsts un pasaules mēroga pamatdatus tur, kur tādu vēl nav. Mēs apņemamies novērst šo datu vākšanas nepilnību, lai būtu vieglāk novērtēt sasniegto progresu, jo īpaši attiecībā uz apakšmērķiem, kuriem nav skaidru kvantitatīvu mērķrādītāju.

58. Mēs mudinām valstis nepārtraukti darboties citos forumos, lai risinātu pamatproblēmas, kas potenciāli apdraud mūsu dienaskārtības īstenošanu, un respektējam šajos forumos notiekošo procesu neatkarību. Mēs esam iecerējuši, ka dienaskārtība un tās īstenošana atbalstīs šos citus procesus un tajos pieņemtos lēmumus un nekaitēs tiem.

59. Mēs atzīstam, ka ikvienai valstij ir atšķirīgas pieejas, vīzijas, modeļi un pieejamie instrumenti atbilstoši apstākļiem valstī un tās prioritātēm, lai sasniegtu ilgtspējīgu attīstību, un atkārtoti apstiprinām, ka planēta Zeme un tās ekosistēmas ir mūsu kopīgās mājas un teiciens “Māte Zeme” ir izplatīts vairākās valstīs un reģionos.

¹ Ietverts Ģenerālās asamblejas Atklātas darba grupas ilgtspējīgas attīstības mērķu jautājumos ziņojumā (A/68/970 un 1. klūdu labojums; skat. arī A/68/970 1. un 2. papild.).

Ilgtspējīgas attīstības mērķi

1. mērķis. Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs
2. mērķis. Izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību
3. mērķis. Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labbūtību jebkura vecuma cilvēkiem
4. mērķis. Nodrošināt iekļaujošu un vienlīdz kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem
5. mērķis. Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm
6. mērķis. Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu to pārvaldību
7. mērķis. Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieņemamu cenu
8. mērķis. Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību un cienīgu darbu visiem
9. mērķis. Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas
10. mērķis. Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē
11. mērķis. Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, noturīgas un ilgtspējīgas
12. mērķis. Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus
13. mērķis. Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi*
14. mērķis. Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību
15. mērķis. Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanos un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu
16. mērķis. Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt tiesiskuma pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos
17. mērķis. Stiprināt īstenošanas līdzekļus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai

* Atzīstot, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām ir galvenais starptautiskais un starpvaldību forums, lai apspriestu pasaules mēroga rīcību cīņā pret klimata pārmaiņām.

1. mērķis. Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs

1.1. Līdz 2030. gadam visur izskaust galēju nabadzību, kas šobrīd nozīmē apstākļus, kuros cilvēki iztiek ar mazāk nekā 1,25 \$ dienā.

1.2. Līdz 2030. gadam vismaz uz pusi samazināt to visu vecumu vīriešu, sieviešu un bērnu īpatsvaru, kas dzīvo nabadzībā visās tās dimensijās saskaņā ar nacionālām definīcijām.

1.3. Valsts līmenī īstenot atbilstošas sociālās aizsardzības sistēmas un pasākumus visiem, tostarp minimālos ienākumus, un līdz 2030. gadam panākt, ka šīs sistēmas lielā mērā aptver nabadzīgos un mazaizsargātos iedzīvotājus.

1.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visiem vīriešiem un sievietēm, jo īpaši nabadzīgajiem un mazaizsargātajiem, ir vienlīdzīgas tiesības uz ekonomiskajiem resursiem, kā arī piekļuvi pamatpakalpojumiem, īpašumtiesībām uz zemi un citiem īpašuma veidiem un kontroli pār tiem, mantojumu, dabas resursiem, attiecīgām jaunajām tehnoloģijām un finanšu pakalpojumiem, tostarp mikrofinansējumu.

1.5. Līdz 2030. gadam stiprināt nabadzīgo un mazaizsargāto noturību un mazināt viņu pakļautību ekstrēmiem klimatiskajiem apstākļiem un citiem ekonomiskiem, sociāliem un vides satricinājumiem un katastrofām un šo cilvēku neaizsargātību pret tiem.

1.a. Nodrošināt ievērojamu resursu mobilizāciju no dažādiem avotiem, tostarp uzlabojot sadarbību attīstības jomā, lai attīstības valstīm, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, sniegtu pietiekamus un paredzamus līdzekļus visu nabadzības dimensiju izskausanas programmu un politiku īstenošanai.

1.b. Radīt stabilus politikas regulējumus valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī, balstoties uz nabadzīgajiem iedzīvotājiem labvēlīgām un dzimumu līdztiesībai atbilstošām attīstības stratēģijām, lai atbalstītu pātrinātus ieguldījumus nabadzības izskausanas darbībās.

2. mērķis. Izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību

2.1. Līdz 2030. gadam izskaust badu un visiem iedzīvotājiem, jo īpaši nabadzīgajiem un mazaizsargātajiem, tostarp zīdaiņiem, visu gadu nodrošināt piekļuvi nekaitīgai un uzturvielām bagātai pārtikai pietiekamā daudzumā.

2.2. Līdz 2030. gadam izskaust visu veidu nepilnvērtīgu uzturu, tostarp līdz 2025. gadam sasniegt starptautiski saskaņotus mērķus par 5 gadiem jaunāku bērnu aizkavētas augšanas un novājšēšanas novēršanu, kā arī pievērsties pusaugu meiteņu, grūtnieču, sieviešu zīdīšanas periodā un vecāka gadagājuma cilvēku uztura vajadzībām.

2.3. Līdz 2030. gadam divkārtot lauksaimniecības produktivitāti un mazo pārtikas ražotāju, jo īpaši sieviešu, pirmiedzīvotāju, ģimenes saimniecību locekļu, lopkopju un zvejnieku, ienākumus, tostarp veicinot drošu un vienlīdzīgu piekļuvi zemei, citiem ražošanas resursiem un izejvielām, zināšanām, finanšu pakalpojumiem, tirgiem un iespējām palielināt vērtību un strādāt ar lauksaimniecību nesaistītu darbu.

2.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt ilgtspējīgas pārtikas ražošanas sistēmas un īstenot noturīgu lauksaimniecības praksi, kas palielina produktivitāti un ražošanu, kas palīdz saglabāt ekosistēmas, kas stiprina spēju pielāgoties klimata pārmaiņām, ekstrēmiem laikapstākļiem, sausumam, plūdiem un citām katastrofām un kas pakāpeniski uzlabo zemes un augsnes kvalitāti.

2.5. Līdz 2020. gadam saglabāt sēklu, kultivētu augu, lauksaimniecības dzīvnieku, mājdzīvnieku un tiem radniecisko savvaļas sugu ģenētisko daudzveidību, tostarp pareizi pārvaldot un dažādojot sēklu un augu bankas valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī, un veicināt piekļuvi taisnīgai un vienlīdzīgai to ieguvumu koplietošanai, ko sniedz ģenētisko resursu un ar tiem saistīto tradicionālo zināšanu izmantošana atbilstoši tam, kā starptautiski saskaņots.

2.a. Palielināt ieguldījumus, tostarp uzlabojot starptautisko sadarbību, lauku infrastruktūrā, lauksaimniecības pētniecībā un papildpakalpojumos, tehnoloģiju izstrādē, kā arī augu un lauksaimniecības dzīvnieku gēnu bankās, lai attīstības valstīs, jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, uzlabotu lauksaimniecības ražošanas jaudu.

2.b. Izlabot un novērst tirdzniecības ierobežojumus un izkropļojumus pasaules lauksaimniecības tirgos, tostarp vienlaikus atceļot visu veidu lauksaimniecības produktu eksporta subsīdijas un visus eksporta pasākumus ar līdzīgu ietekmi, saskaņā ar Dohas attīstības sarunu kārtas pilnvarām.

2.c. Noteikt pasākumus, kas nodrošinātu pārtikas preču tirgu un to atvasinājumu pienācīgu darbību un atvieglotu savlaicīgu piekļuvi tirgus informācijai, tostarp par pārtikas rezervēm, lai palīdzētu ierobežot pārtikas cenu ārkārtīgu svārstīgumu.

3. mērķis. Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labbūtību jebkura vecuma cilvēkiem

3.1. Līdz 2030. gadam samazināt māšu mirstības rādītāju pasaulē līdz mazāk kā 70 gadījumiem uz 100 000 dzīvi dzimušo.

3.2. Līdz 2030. gadam panākt, ka vairs nenotiek novēršami jaundzimušo un bērnu vecumā līdz 5 gadiem nāves gadījumi, visām valstīm izvirzot mērķi samazināt jaundzimušo mirstību līdz ne vairāk kā 12 gadījumiem uz 1000 dzīvi dzimušo un bērnu vecumā līdz 5 gadiem mirstību līdz ne vairāk kā 25 gadījumiem uz 1000 dzīvi dzimušo.

3.3. Līdz 2030. gadam izskaust AIDS, tuberkulozes, malārijas un novārtā atstātu tropisko slimību epidēmiju un apkarot hepatītu, piesārņota ūdens izraisītas slimības un citas lipīgas slimības.

3.4. Līdz 2030. gadam par vienu trešdaļu samazināt nelipīgu slimību izraisītu priekšlaicīgu mirstību, veicot profilakses un ārstēšanas pasākumus un uzlabojot garīgo veselību un labklājību.

3.5. Stiprināt vielu pārmērīgas lietošanas, tostarp narkotisko vielu lietošanas un alkohola kaitīga patēriņa, novēršanu un ārstēšanu.

3.6. Līdz 2020. gadam uz pusi samazināt ceļu satiksmes negadījumos gūtās traumas un nāves gadījumu skaitu pasaulē.

3.7. Līdz 2030. gadam nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp ģimenes plānošanas, informācijas un izglītošanas nolūkos, kā arī reproduktīvās veselības iekļaušanu valstu stratēģijās un programmās.

3.8. Panākt vispārēju veselības apdrošināšanu, tostarp finanšu riska aizsardzību, visiem piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pamatpakalpojumiem un piekļuvi drošām, iedarbīgām un kvalitatīvām esenciālajām zālēm un vakcīnām par pieņemamu cenu.

3.9. Līdz 2030. gadam būtiski samazināt to nāves un saslimšanas gadījumu skaitu, ko izraisa bīstamas ķīmiskas vielas un gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums.

3.a. Vajadzības gadījumā stiprināt Pasaules Veselības organizācijas Pamatkonvencijas par tabakas kontroli īstenošanu visās valstīs.

3.b. Atbalstīt vakcīnu un zāļu zinātnisko izpēti un attīstību tādām lipīgām un nelipīgām slimībām, kas galvenokārt skar attīstības valstis, nodrošināt piekļuvi esenciālajām zālēm un vakcīnām par pieņemamu cenu saskaņā ar Dohas Deklarāciju, kas attiecas uz Līgumu par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem un sabiedrības veselību un kas apliecina attīstības valstu tiesības pilnībā izmantot Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem noteikumus attiecībā uz iespējām aizsargāt sabiedrības veselību un visiem nodrošināt piekļuvi zālēm.

3.c. Būtiski palielināt veselības aprūpes finansējumu un veselības nozares darbaspēka pieņemšanu darbā, attīstību, mācības un noturēšanu attīstības valstīs, sevišķi vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu attīstības valstīs.

3.d. Stiprināt visu valstu, jo īpaši attīstības valstu, agrās brīdināšanas, risku mazināšanas un valsts un pasaules veselības apdraudējumu pārvaldību.

4. mērķis. Nodrošināt iekļaujošu un vienlīdz kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem

4.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visas meitenes un zēni iegūst bezmaksas, vienlīdzīgu un kvalitatīvu pamatizglītību un vidējo izglītību, panākot atbilstošus un efektīvus mācību rezultātus.

4.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visām meitenēm un zēniem ir piekļuve kvalitatīviem agrīnās bērnības attīstības un aprūpes pakalpojumiem un pirmskolas izglītībai, kas viņus sagatavo sākumskolai.

4.3. Līdz 2030. gadam visām sievietēm un vīriešiem nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi par pieņemamu cenu kvalitatīvai tehniskajai, profesionālajai un terciārajai izglītībai, tostarp universitātēm.

4.4. Līdz 2030. gadam būtiski palielināt jauniešu un pieaugušo skaitu, kuriem ir nodarbinātībai, cienīgam darbam un uzņēmējdarbībai atbilstošas prasmes, tostarp tehniskās un profesionālās prasmes.

4.5. Līdz 2030. gadam novērst dzimumu atšķirības izglītībā un mazaizsargātajiem, tostarp personām ar invaliditāti, pirmiedzīvotājiem un mazaizsargātiem bērniem, nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi visiem izglītības līmeņiem un profesionālajai izglītībai.

4.6. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi jaunieši un būtiska daļa pieaugušo, gan vīrieši, gan sievietes, apgūst rakstpratību un rēķinpratību.

4.7. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi izglītības guvēji iegūst ilgtspējīgas attīstības veicināšanai nepieciešamās zināšanas un prasmes, tostarp izglītojot par ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgu dzīvesveidu, cilvēktiesībām, dzimumu līdztiesību, veicinot miera un nevardarbības kultūru, globālo pilsoniskumu, radot izpratni par kultūras daudzveidību un kultūras ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā.

4.a. Būvēt un atjaunot izglītības ēkas, ņemot vērā bērnu, personu ar invaliditāti un dzimumu vajadzības, kā arī sniegt visiem drošu, nevardarbīgu, iekļaujošu un efektīvu mācību vidi.

4.b. Līdz 2020. gadam visā pasaulē būtiski palielināt to stipendiju skaitu, kas pieejamas attīstības valstīm, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, mazo salu attīstības valstīm un Āfrikas valstīm, un kas paredzētas, lai iestātos augstākās izglītības, tostarp profesionālās izglītības, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, tehniskajās, inženierzinātņu un zinātņu programmās, attīstītajās valstīs un citās attīstības valstīs.

4.c. Līdz 2030. gadam būtiski palielināt kvalificētu skolotāju skaitu, tostarp, starptautiski sadarbojoties, sagatavot skolotājus attīstības valstīs, it īpaši vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu attīstības valstīs.

5. mērķis. Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm

5.1. Visur izskaust visu veidu diskrimināciju pret visām sievietēm un meitenēm.

5.2. Novērst visu veidu vardarbību pret visām sievietēm un meitenēm publiskajā un privātajā jomā, ieskaitot cilvēku tirdzniecību, kā arī seksuālu un cita veida izmantošanu.

5.3. Novērst visas nevēlamās ieražas, piemēram, bērnu, agrīnas un piespiedu laulības, kā arī sieviešu dzimumorgānu kropļošanu.

5.4. Atzīt un novērtēt neatalgotus aprūpes un mājsaimniecības darbus, nodrošinot sabiedriskos pakalpojumus, infrastruktūru un sociālās aizsardzības politiku un veicinot dalītu atbildību mājsaimniecībās un ģimenēs atbilstoši tam, kā pieņemts attiecīgajā valstī.

5.5. Nodrošināt sieviešu pilnīgu un efektīvu līdzdalību, kā arī vienlīdzīgas iespējas uzņemties līderību visos lēmumu pieņemšanas līmeņos politiskajā, ekonomiskajā un sabiedriskajā dzīvē.

5.6. Nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpei un reproduktīvajām tiesībām saskaņā ar Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību Rīcības programmu un Pekinas Rīcības platformu, kā arī to pārskatīšanas konferenču apkopojošajiem dokumentiem.

5.a. Īstenot reformas, lai saskaņā ar valsts tiesību aktiem nodrošinātu sievietēm vienlīdzīgas tiesības uz ekonomiskajiem resursiem, kā arī piekļuvi īpašumtiesībām uz zemi un citiem īpašuma veidiem un kontrolei pār tiem, piekļuvi finanšu pakalpojumiem, mantojumam un dabas resursiem.

5.b. Uzlabot pamattehnoloģiju, jo īpaši informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, izmantošanu, lai veicinātu pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm.

5.c. Pieņemt un stiprināt pārdomātu politiku un izpildāmus tiesību aktus, lai veicinātu dzimumu līdztiesību un lai visām sievietēm un meitenēm visos līmeņos nodrošinātu pilnvērtīgas iespējas.

6. mērķis. Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu to pārvaldību

6.1. Līdz 2030. gadam visiem panākt vispārēju un vienlīdzīgu piekļuvi nekaitīgam dzeramajam ūdenim par pieņemamu cenu.

6.2. Līdz 2030. gadam panākt, ka visiem ir piekļuve pietiekamai un vienlīdzīgai sanitārijai un higiēnai, kā arī izskaust defekāciju atklātās vietās, pievēršot īpašu uzmanību sievietēm, meiteņu un mazaizsargātos apstākļos esošo vajadzībām.

6.3. Līdz 2030. gadam uzlabot ūdens kvalitāti, visā pasaulē mazinot piesārņojumu, novēršot atkritumu izgāšanu, līdz minimumam samazinot bīstamu ķīmisku vielu un materiālu izlaišanu, uz pusi samazinot neattīrītu notekūdeņu īpatsvaru un būtiski palielinot pārstrādi un drošu atkārtotu izmantošanu.

6.4. Līdz 2030. gadam visās nozarēs būtiski palielināt ūdens izmantošanas efektivitāti un nodrošināt ilgtspējīgu saldūdens ieguvu un apgādi, lai risinātu ūdens trūkumu un būtiski samazinātu to cilvēku skaitu, kas cieš no ūdens trūkuma.

6.5. Līdz 2030. gadam īstenot ūdens resursu integrētu pārvaldību visos līmeņos, tostarp attiecīgā gadījumā izmantojot pārrobežu sadarbību.

6.6. Līdz 2020. gadam aizsargāt un atjaunot ar ūdeni saistītas ekosistēmas, tostarp kalnus, mežus, mitrājus, upes, pazemes ūdeņus un ezerus.

6.a. Līdz 2030. gadam paplašināt starptautisko sadarbību un atbalstu spēju palielināšanā attīstības valstīm ar ūdeni un sanitāriju saistītās darbībās un programmās, tostarp ūdens savākšanā, atsāļošanā, ūdens izmantošanas efektivitātē, notekūdeņu attīrīšanā, pārstrādes un otrreizējas izmantošanas tehnoloģijās.

6.b. Atbalstīt un stiprināt vietējo kopienu līdzdalību ūdens un sanitārijas pārvaldības uzlabošanā.

7. mērķis. Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieņemamu cenu

7.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt vispārēju piekļuvi uzticamiem un mūsdienīgiem energoapgādes pakalpojumiem par pieņemamu cenu.

7.2. Līdz 2030. gadam būtiski palielināt atjaunīgās enerģijas īpatsvaru pasaules energoresursu struktūrā.

7.3. Līdz 2030. gadam divkārtot energoefektivitātes uzlabošanas tempu visā pasaulē.

7.a. Līdz 2030. gadam uzlabot starptautisko sadarbību, lai atvieglotu piekļuvi tīras enerģijas pētniecībai un tehnoloģijām, tostarp atjaunīgajai enerģijai, energoefektivitātei un uzlabotai un

tīrakai fosilā kurināmā tehnoloģijai, kā arī veicināt ieguldījumus energoinfrastruktūrā un tīras enerģijas tehnoloģijā.

7.b. Līdz 2030. gadam paplašināt infrastruktūru un modernizēt tehnoloģiju mūsdienīgu un ilgtspējīgu energoapgādes pakalpojumu piegādei visiem attīstības valstīs, jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, mazo salu attīstības valstīs un iekšzemes attīstības valstīs, saskaņā ar šo valstu attiecīgajām atbalsta programmām.

8. mērķis. Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību un cienīgu darbu visiem

8.1. Saglabāt ekonomisko izaugsmi uz vienu iedzīvotāju saskaņā ar valsts apstākļiem un vismaz 7 procentu iekšzemes kopprodukta pieaugumu gadā vismazāk attīstītajās valstīs.

8.2. Sasniegt augstākus ekonomiskās produktivitātes līmeņus, dažādojot, modernizējot tehnoloģijas un ieviešot jauninājumus, tostarp koncentrējoties uz augstu pievienoto vērtību un darbietilpīgām nozarēm.

8.3. Veicināt uz attīstību vērstas politikas, kas atbalsta produktīvas darbības, cienīgu darba vietu radīšanu, uzņēmējdarbību, radošumu un jauninājumus, kā arī veicina mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu formalizēšanu un izaugsmi, tostarp piekļūstot finanšu pakalpojumiem.

8.4. Līdz 2030. gadam pakāpeniski uzlabot pasaules resursu patēriņa un ražošanas efektivitāti un censties atdalīt ekonomisko izaugsmi no vides degradācijas saskaņā ar Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas desmit gadu programmu kopumu, attīstītajām valstīm uzņemoties vadību.

8.5. Līdz 2030. gadam sasniegt pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, kā arī cienīgu darbu visām sievietēm un vīriešiem, tostarp jauniešiem un personām ar invaliditāti, un vienādu atalgojumu par līdzvērtīgu darbu.

8.6. Līdz 2020. gadam būtiski samazināt to jauniešu īpatsvaru, kas nestrādā, nemācās un neapgūst arodu.

8.7. Veikt tūlītējus un efektīvus pasākumus, lai izskaustu piespiedu darbu, izbeigtu mūsdienu verdzību un cilvēku tirdzniecību un nodrošinātu, ka tiek aizliegtas un novērstas ļaunākās bērnu darba formas, tostarp bērnu kareivju vervēšana un izmantošana, kā arī līdz 2025. gadam izbeigt bērnu darbu visos tā veidos.

8.8. Aizsargāt darbinieku tiesības un veicināt drošu darba vidi visiem strādājošajiem, tostarp migrējošiem darba ņēmējiem, jo īpaši sievietēm migrantēm, un neprognozējamā darbā nodarbinātajiem.

8.9. Līdz 2030. gadam izstrādāt un ieviest politikas, lai veicinātu ilgtspējīgu tūrismu, kas rada darbavietas un veicina vietējo kultūru un produktus.

8.10. Stiprināt iekšzemes finanšu iestāžu iespējas, lai visiem veicinātu un paplašinātu piekļuvi banku, apdrošināšanas un finanšu pakalpojumiem.

8.a. Palielināt tirdzniecības atbalstu attīstības valstīm, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, tostarp izmantojot Pastiprināto integrēto sistēmu ar tirdzniecību saistītai tehniskai palīdzībai vismazāk attīstītajām valstīm.

8.b. Līdz 2020. gadam izstrādāt un padarīt darbotiespējīgu vispārēju jauniešu nodarbinātības stratēģiju un ieviest Starptautiskās Darba organizācijas Pasaules nodarbinātības paktu.

9. mērķis. Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas

9.1. Attīstīt kvalitatīvu, uzticamu, ilgtspējīgu un noturīgu infrastruktūru, tostarp reģionālo un pārrobežu infrastruktūru, lai atbalstītu ekonomisko izaugsmi un cilvēku labklājību, koncentrējoties uz visiem vienlīdzīgas piekļuves nodrošināšanu par pieņemamu cenu.

9.2. Veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju, kā arī līdz 2030. gadam atbilstoši valsts apstākļiem būtiski palielināt rūpniecības daļu nodarbinātībā un IKP un divkāršot tās daļu vismazāk attīstītajās valstīs.

9.3. Palielināt mazo rūpniecības un citu uzņēmumu, jo īpaši attīstības valstīs, piekļuvi finanšu pakalpojumiem, tostarp kredītam par pieņemamu cenu un integrācijai pievienotās vērtības veidošanas ķēdēs un tirgos.

9.4. Līdz 2030. gadam uzlabot infrastruktūru un modernizēt rūpniecību, lai padarītu to ilgtspējīgu, efektīvāk izmantotu resursus, vairāk apgūtu tīras un videi draudzīgas tehnoloģijas un rūpniecības procesus, visām valstīm rīkojoties atbilstoši to iespējām.

9.5. Visās valstīs, jo īpaši attīstības valstīs, uzlabot zinātnisko pētniecību, modernizēt rūpniecības nozaru tehnoloģiskās iespējas, tostarp līdz 2030. gadam veicinot jauninājumus un būtiski palielinot pētniecības un izstrādes darbinieku skaitu uz 1 miljonu cilvēku, kā arī valsts un privātos izdevumus pētniecībai un izstrādei.

9.a. Atvieglot ilgtspējīgas un noturīgas infrastruktūras attīstību attīstības valstīs, uzlabojot finansiālo, tehnoloģisko un tehnisko atbalstu Āfrikas valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, iekšzemes attīstības valstīm un mazo salu attīstības valstīm.

9.b. Attīstības valstīs atbalstīt vietējo tehnoloģiju izstrādi, pētniecību un jauninājumus, tostarp nodrošinot labvēlīgu politikas vidi, cita starpā rūpniecības dažādošanai un vērtības pievienošanai precēm.

9.c. Līdz 2020. gadam būtiski palielināt piekļuvi informācijas un komunikācijas tehnoloģijām un censties sniegt vispārēju piekļuvi internetam par pieņemamu cenu vismazāk attīstītajās valstīs.

10. mērķis. Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē

10.1. Līdz 2030. gadam pakāpeniski sasniegt un uzturēt ienākumu pieaugumu 40 procentiem nabadzīgāko iedzīvotāju tādā līmenī, kas ir augstāks nekā vidēji valstī.

10.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt pilnvērtīgas iespējas un veicināt visu iedzīvotāju sociālu, ekonomisku un politisku iekļaušanu neatkarīgi no vecuma, dzimuma, invaliditātes, rases, etniskās piederības, izcelsmes, reliģijas, ekonomiskā vai cita statusa.

10.3. Nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un mazināt nevienlīdzību, tostarp atceļot diskriminējošus likumus, politiku un praksi, kā arī veicinot atbilstošus tiesību aktus, politiku un rīcību šajā

jautājumā.

10.4. Pieņemt politikas, it īpaši fiskālo, algu un sociālās aizsardzības politiku, un pakāpeniski sasniegt lielāku vienlīdzību.

10.5. Uzlabot pasaules finanšu tirgu un iestāžu regulējumu un uzraudzību un stiprināt šāda regulējuma īstenošanu.

10.6. Nodrošināt uzlabotu attīstības valstu pārstāvību un ietekmi lēmumu pieņemšanā starptautiskajās ekonomikas un finanšu iestādēs, lai šīs iestādes būtu efektīvākas, uzticamākas, atbildīgākas un tiesiskākas.

10.7. Atvieglot sakārtotu, drošu, pareizu un atbildīgu migrāciju un mobilitāti, tostarp īstenojot plānotu un labi pārvaldītu migrācijas politiku.

10.a. Īstenot principu, kas paredz īpašu un atšķirīgu attieksmi pret attīstības valstīm, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas nolīgumiem.

10.b. Sekmēt oficiālās attīstības palīdzības un finanšu plūsmas, tostarp ārvalstu tiešos ieguldījumus, uz valstīm, kurām tās ir visnepieciešamākās, jo īpaši uz vismazāk attīstītajām valstīm, Āfrikas valstīm, mazo salu attīstības valstīm un iekšzemes attīstības valstīm, saskaņā ar šo valstu plāniem un programmām.

10.c. Līdz 2030. gadam samazināt migrantu naudas pārvedumu darījuma izmaksas līdz mazāk kā 3 procentiem un atcelt naudas pārvedumu kanālus, kuru izmaksas ir augstākas par 5 procentiem.

11. mērķis. Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, noturīgas un ilgtspējīgas

11.1. Līdz 2030. gadam visiem par pienācīgu cenu nodrošināt piekļuvi pienācīgiem un drošiem mājokļiem un pamatpakalpojumiem, kā arī uzlabot graustu rajonus.

11.2. Līdz 2030. gadam visiem sniegt piekļuvi drošām, sasniedzamām un ilgtspējīgām transporta sistēmām par pieņemamu cenu, uzlabojot ceļu satiksmes drošību, īpaši paplašinot sabiedriskā transporta tīklu un pievēršot īpašu uzmanību mazaizsargāto iedzīvotāju, sieviešu, bērnu, personu ar invaliditāti un vecāka gadagājuma cilvēku vajadzībām.

11.3. Līdz 2030. gadam visās valstīs uzlabot iekļaujošu un ilgtspējīgu urbanizāciju un spēju, veicinot līdzdalību, integrēti un ilgtspējīgi plānot un pārvaldīt apdzīvotas vietas.

11.4. Stiprināt centienus aizsargāt un saglabāt pasaules kultūras un dabas mantojumu.

11.5. Līdz 2030. gadam būtiski samazināt katastrofu, tostarp ar ūdeni saistīto katastrofu, izraisīto nāves gadījumu un skarto iedzīvotāju skaitu un ievērojami mazināt tiešos ekonomiskos zaudējumus attiecībā pret pasaules iekšzemes kopproduktu, koncentrējoties uz nabadzīgo un mazaizsargāto iedzīvotāju aizsargāšanu.

11.6. Līdz 2030. gadam mazināt pilsētu negatīvo ietekmi uz vidi uz vienu iedzīvotāju, tostarp pievēršot īpašu uzmanību gaisa kvalitātei, sadzīves un citu atkritumu apsaimniekošanai.

11.7. Līdz 2030. gadam, jo īpaši sievietēm un bērniem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar invaliditāti, sniegt vispārēju piekļuvi drošām, iekļaujošām un pieejamām zaļajām un sabiedriskajām zonām.

11.a. Atbalstīt pozitīvas ekonomiskas, sociālas un vides saites starp pilsētu, piepilsētu un lauku teritorijām, stiprinot valsts un reģionu attīstības plānošanu.

11.b. Līdz 2020. gadam būtiski palielināt pilsētu un apdzīvotu vietu skaitu, kuras pieņēmušas un īstenojušas integrētu politiku un plānus, kas attiecas uz iekļaušanu, resursu efektivitāti, klimata pārmaiņu seku mazināšanu, pielāgošanos tām un noturību pret katastrofām, kā arī atbilstoši Sendai ietvarprogrammai katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam izstrādāt un īstenot visaptverošu katastrofu riska pārvaldību visos līmeņos.

11.c. Atbalstīt vismazāk attīstītās valstis, tostarp sniedzot finansiālu un tehnisku palīdzību, no vietējiem materiāliem būvējot ilgtspējīgas un noturīgas ēkas.

12. mērķis. Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus

12.1. Īstenot Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas desmit gadu programmu kopuma modeļus, visām valstīm rīkojoties un attīstītajām valstīm uzņemoties vadību, ņemot vērā attīstības valstu attīstību un iespējas.

12.2. Līdz 2030. gadam panākt dabas resursu ilgtspējīgu pārvaldību un efektīvu izmantošanu.

12.3. Līdz 2030. gadam uz pusi samazināt pasaules pārtikas atkritumu apjomu uz vienu iedzīvotāju mazumtirdzniecības un patērētāju līmenī, kā arī samazināt pārtikas zudumus ražošanas un piegādes ķēdēs, tostarp zudumus pēc ražas novākšanas.

12.4. Līdz 2020. gadam panākt tādu ķīmisko vielu un visu atkritumu apsaimniekošanu, kas visa to aprites cikla laikā neapdraud vidi atbilstoši saskaņotajiem starptautiskajiem pamatprincipiem, kā arī līdz minimumam samazināt šo ķīmisko vielu un atkritumu nokļūšanu gaisā, ūdenī un augsnē, lai mazinātu to negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi.

12.5. Līdz 2030. gadam būtiski samazināt radīto atkritumu apjomu, atkritumus novēršot, mazinot, kā arī pārstrādājot un atkārtoti izmantojot.

12.6. Mudināt uzņēmumus, jo īpaši lielos un starptautiskos uzņēmumus, pieņemt ilgtspējīgu praksi un integrēt informāciju par ilgtspējību pārskata periodā.

12.7. Veicināt ilgtspējīgu publiskā iepirkuma praksi saskaņā ar valsts politiku un prioritātēm.

12.8. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka cilvēkiem visur ir pieejama attiecīga informācija un izpratne par ilgtspējīgu attīstību un labai draudzīgu dzīvesveidu.

12.a. Atbalstīt attīstības valstis, lai stiprinātu to zinātniskās un tehnoloģiskās spējas virzīties uz ilgtspējīgākiem patēriņa un ražošanas modeļiem.

12.b. Izstrādāt un īstenot rīkus, lai pārraudzītu ilgtspējīgas attīstības ietekmi uz ilgtspējīgu tūrismu, kas rada darba vietas un veicina vietējo kultūru un produktus.

12.c. Racionalizēt neefektīvas fosilās degvielas subsīdijas, kas veicina izšķērdīgu patēriņu,

atbilstoši valsts apstākļiem novēršot traucējumus tirgū, tostarp pārstrukturējot nodokļu politiku un pakāpeniski atceļot kaitīgās subsīdijas, ja tādas ir, lai atspoguļotu to ietekmi uz vidi, pilnībā ņemot vērā attīstības valstu īpašās vajadzības un apstākļus un līdz minimumam samazinot iespējamo negatīvo ietekmi uz šo valstu attīstību tādā veidā, kas aizsargātu nabadzīgos un iesaistītās kopienas.

13. mērķis. Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi*

13.1. Visās valstīs stiprināt noturību pret apdraudējumiem, kas saistīti ar klimatu, un dabas katastrofām un spēju tiem pielāgoties.

13.2. Integrēt klimata pārmaiņu pasākumus valstu politikā, stratēģijās un plānošanā.

13.3. Uzlabot izglītību, izpratnes veicināšanu, kā arī cilvēku un institucionālo spēju mazināt klimata pārmaiņas, pielāgoties tām, mazināt to ietekmi un veikt agro brīdināšanu.

13.a. Īstenot saistības, ko uzņēmušās attīstītās valstis, kas ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām puses, lai līdz 2020. gadam katru gadu no visiem avotiem kopīgi mobilizētu 100 miljardus \$, lai apmierinātu attīstības valstu vajadzības saistībā ar jēgpilnām klimata pārmaiņu mazināšanas darbībām un īstenošanas pārredzamību un lai, cik drīz vien iespējams, pilnībā nodrošinātu Klimata pārmaiņu mazināšanas fonda darbību, to kapitalizējot.

13.b. Veicināt mehānismus, kas paaugstinātu efektīvas ar klimata pārmaiņām saistītas plānošanas un pārvaldības spēju vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu attīstības valstīs, tostarp koncentrējoties uz sievietēm, jauniešiem, vietējām un atstumtām kopienām.

14. mērķis. Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību

14.1. Līdz 2025. gadam novērst un būtiski samazināt visu veidu jūras piesārņojumu, jo īpaši tādu, ko izraisījušas darbības uz sauszemes, tostarp jūru piesārņojošos atkritumus un barības vielu radītu piesārņojumu.

14.2. Līdz 2020. gadam panākt, ka jūras un piekrastes ekosistēmas tiek ilgtspējīgi pārvaldītas un aizsargātas, lai izvairītos no būtiskas negatīvas ietekmes, tostarp stiprinot ekosistēmu noturību, un veiktu to atjaunošanas pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt veselīgus un produktīvus okeānus.

14.3. Līdz minimumam samazināt un novērst okeānu paskābināšanās sekas, tostarp visos līmeņos uzlabojot zinātnisko sadarbību.

14.4. Līdz 2020. gadam panākt efektīvu zivju ieguves regulējumu un izbeigt pārzveju, nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju un postošus zvejniecības paņēmienus, kā arī īstenot zinātniski pamatotus pārvaldības plānus, lai pēc iespējas īsākā laikposmā atjaunotu zivju krājumus līdz vismaz tādiem līmeņiem, kas spēj dot maksimālu ilgtspējīgas ieguves apjomu, kuru nosaka pēc

* Atzīstot, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām ir galvenais starptautiskais un starpvaldību forums, lai apspriestu pasaules mēroga rīcību cīņā pret klimata pārmaiņām.

šo zivju bioloģiskajām īpašībām.

14.5. Līdz 2020. gadam saglabāt vismaz 10 procentus piekrastes un jūras teritoriju saskaņā ar valstu un starptautiskajiem tiesību aktiem un pamatojoties uz vislabāko pieejamo zinātnisko informāciju.

14.6. Līdz 2020. gadam panākt, ka ir aizliegti noteikti zivsaimniecības subsīdiju veidi, kas veicina pārmērīgu zvejas kapacitāti un pārzveju, un ir atceltas subsīdijas, kas veicina nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, un atturēt no jaunu tamlīdzīgu subsīdiju ieviešanas, atzīstot, ka pienācīgai, efektīvai, īpašai un diferencētai attieksmei pret attīstības un vismazāk attīstītajām valstīm ir jābūt Pasaules Tirdzniecības organizācijas sarunu par zivsaimniecības subsīdijām neatņemamai daļai.²

14.7. Līdz 2030. gadam palielināt mazo salu attīstības valstu un vismazāk attīstīto valstu saimniecisko labumu no jūras resursu ilgtspējīgas izmantošanas, tostarp ilgtspējīgi pārvaldot zivsaimniecības, akvakultūru un tūrismu.

14.a. Palielināt uzkrāto zinātnisko pieredzi, attīstīt pētniecības spēju un nodot jūras tehnoloģijas, ņemot vērā Starpvalstu Okeanogrāfijas komisijas jūras tehnoloģiju nodošanas kritērijus un pamatnostādnes, lai uzlabotu okeānu veselību un lai stiprinātu jūras bioloģiskās daudzveidības ieguldījumu attīstības valstu, jo īpaši mazo salu attīstības valstu un vismazāk attīstīto valstu, attīstībā.

14.b. Mazapjoma zvejniekiem sniegt piekļuvi jūras resursiem un tirgiem.

14.c. Uzlabot okeānu un to resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, īstenojot starptautiskos tiesību aktus, kā izklāstīts Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, kas sniedz okeānu un to resursu saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas tiesisko pamatu, kā atgādināts dokumenta “The future we want” [Nākotne, kādu to vēlamies] 158. punktā.

15. mērķis. Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanas un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu

15.1. Līdz 2020. gadam nodrošināt sauszemes un iekšzemes saldūdens ekosistēmu un to pakalpojumu, jo īpaši mežu, mitrāju, kalnu un sausieņu, saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu saskaņā ar starptautiskos nolīgumos noteiktajām saistībām.

15.2. Līdz 2020. gadam veicināt visu veidu mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas īstenošanu, apturēt mežu izciršanu, atjaunot zemas kvalitātes mežus un būtiski palielināt apmežošanu un mežu atjaunošanu visā pasaulē.

15.3. Līdz 2030. gadam apkarot pārtuksnešošanas, atjaunot degradēto zemi un augsni, tostarp zemi, ko skārusi pārtuksnešošanās, sausums un plūdi, un tiekties nodrošināt, ka visā pasaulē tiek novērsta zemes degradācija.

15.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt kalnu ekosistēmu, tostarp to bioloģiskās daudzveidības,

² Ņemot vērā notiekošās Pasaules Tirdzniecības organizācijas sarunas, Dohas Attīstības programmu un Honkongas Ministru konferences mandātu.

saglabāšanu, lai uzlabotu to spēju sniegt ilgtspējīgai attīstībai nozīmīgus labumus.

15.5. Veikt steidzamas un nozīmīgas darbības, lai samazinātu dabisko biotopu degradāciju, apturētu bioloģiskās daudzveidības izzušanu, kā arī līdz 2020. gadam aizsargātu apdraudētās sugas un novērstu to izmiršanu.

15.6. Veicināt godīgu un vienlīdzīgu no ģenētisko resursu izmantošanas radušos labumu sadali un veicināt atbilstīgu šādu resursu pieejamību atbilstoši tam, kā starptautiski saskaņots.

15.7. Steidzami rīkoties, lai izbeigtu malumedniecību un aizsargājamo savvaļas augu un dzīvnieku nelegālu tirdzniecību, kā arī risināt nelegālu savvaļas izcelsmes produktu pieprasījumu un piedāvājumu.

15.8. Līdz 2020. gadam ieviest pasākumus, lai novērstu invazīvu svešzemju sugu ieviešanu, būtiski mazinātu to ietekmi uz sauszemes un ūdens ekosistēmām un kontrolētu vai iznīcinātu prioritārās sugas.

15.9. Līdz 2020. gadam integrēt ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības vērtības valsts un vietēja mēroga plānošanā, attīstības procesos, nabadzības mazināšanas stratēģijās un ziņojumos.

15.a. Piesaistīt un būtiski palielināt finanšu resursus no visiem avotiem, lai saglabātu un ilgtspējīgi izmantotu bioloģisko daudzveidību un ekosistēmas.

15.b. Piesaistīt būtiskus resursus no visiem avotiem un visos līmeņos, lai finansētu mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un sniegtu pienācīgus stimulus attīstības valstīm virzīties uz šādu apsaimniekošanu, tostarp resursus mežu saglabāšanai un atjaunošanai.

15.c. Palielināt pasaules mēroga atbalstu centieniem apkarot malumedniecību un aizsargājamo sugu kontrabandu, tostarp palielinot vietējo kopienų spēju izmantot ilgtspējīgas iztikas iespējas.

16. mērķis. Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt tiesiskuma pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos

16.1. Visur ievērojami samazināt visu veidu vardarbību un ar to saistīto nāves gadījumu skaitu.

16.2. Izbeigt nežēlīgu izturēšanos un visu veidu vardarbību pret bērniem, bērnu izmantošanu, tirdzniecību un spīdzināšanu.

16.3. Veicināt tiesiskumu valsts un starptautiskā līmenī un nodrošināt visiem vienlīdzīgu tiesiskuma pieejamību.

16.4. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt nelikumīgu finanšu un ieroču plūsmas, stiprināt nozagto aktīvu atgūšanu un atpakaļatdošanu, kā arī apkarot visu veidu organizēto noziedzību.

16.5. Būtiski samazināt visu veidu korupciju un kukuļošanu.

16.6. Veidot efektīvas, atbildīgas un pārredzamas iestādes visos līmeņos.

16.7. Nodrošināt elastīgu, iekļaujošu, līdzdalību veicinošu un pārstāvniecisku lēmumu

pieņemšanu visos līmeņos.

16.8. Paplašināt un stiprināt attīstības valstu līdzdalību pasaules mēroga pārvaldības iestādēs.

16.9. Līdz 2030. gadam visiem nodrošināt tiesisko identitāti, tostarp dzimšanas reģistrāciju.

16.10. Nodrošināt publisku pieeju informācijai un aizsargāt pamatbrīvības saskaņā ar valsts tiesību aktiem un starptautiskajiem nolīgumiem.

16.a. Stiprināt attiecīgās valsts iestādes, tostarp izmantojot starptautisko sadarbību, lai visos līmeņos palielinātu spējas, jo īpaši attīstības valstīs, lai novērstu vardarbību un apkarotu terorismu un noziedzību.

16.b. Veicināt un piemērot nediskriminējošus tiesību aktus un politiku ilgtspējīgas attīstības jomā.

17. mērķis. Stiprināt īstenošanas līdzekļus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai

Finanses

17.1. Stiprināt vietējo resursu piesaistīšanu, tostarp sniegt starptautisku atbalstu attīstības valstīm, lai uzlabotu vietējā līmeņa spēju iekasēt nodokļus un citus ieņēmumus.

17.2. Attīstītajām valstīm pilnīgi īstenot oficiālās attīstības palīdzības saistības, tostarp daudzu attīstīto valstu saistības sasniegt mērķi atvēlēt 0,7 procentus no nacionālā kopienākuma oficiālai attīstības palīdzībai (OAP/NKI) attīstības valstīm un 0,15–0,20 procentus no OAP/NKI vismazāk attīstītajām valstīm; oficiālās attīstības palīdzības sniedzēji tiek aicināti apsvērt par mērķi noteikt vismaz 0,20 procentu no OAP/NKI atvēlēšanu vismazāk attīstītajām valstīm.

17.3. No vairākiem avotiem piesaistīt papildu finanšu resursus attīstības valstīm.

17.4. Palīdzēt attīstības valstīm panākt ilgtermiņa parādu atmaksājamību, izmantojot saskaņotu politiku, kuras mērķis ir sekmēt parādu finansēšanu, parādu atvieglojumus un parādu pārstrukturizēšanu pēc vajadzības un pievērsties nabadzīgo valstu, kam ir lielas parādsaistības, ārējam parādam, lai mazinātu parādu radītās grūtības.

17.5. Pieņemt un īstenot ieguldījumu veicināšanas režīmus vismazāk attīstītajām valstīm.

Tehnoloģija

17.6. Uzlabot sadarbību “Ziemeļi–dienvidi”, “Dienvidi–dienvidi”, trīspusējo reģionālo un starptautisko sadarbību zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas jomā, veicināt to pieejamību, kā arī uzlabot zināšanu apmaiņu uz savstarpēji saskaņotiem noteikumiem, tostarp uzlabojot sadarbību starp esošajiem mehānismiem, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas līmenī, un izmantojot pasaules mēroga tehnoloģiju veicināšanas mehānismu.

17.7. Veicināt videi draudzīgu tehnoloģiju izstrādi, nodošanu, izplatīšanu un ieviešanu attīstības valstīs, piemērojot labvēlīgus noteikumus, tostarp izdevīgus un atvieglotus noteikumus, par kuriem panākta savstarpēja vienošanās.

17.8. Līdz 2017. gadam nodrošināt pilnvērtīgu tehnoloģiju banku un zinātnes, tehnoloģiju un jauninājumu spēju palielināšanas mehānismu darbību vismazāk attīstītajās valstīs un uzlabot pamattehnoloģiju, jo īpaši informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, izmantošanu.

Spēju palielināšana

17.9. Uzlabot starptautisko atbalstu efektīvas un mērķtiecīgas spēju palielināšanas īstenošanai attīstības valstīs, lai atbalstītu valsts plānus īstenot visus ilgtspējīgās attīstības mērķus, tostarp izmantojot sadarbību “Ziemeļi–dienvidi”, “Dienvidi–dienvidi” un trīspusējo sadarbību.

Tirdzniecība

17.10. Veicināt visaptverošu, uz noteikumiem balstītu, atvērtu, nediskriminējošu un vienlīdzīgu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu Pasaules Tirdzniecības organizācijas pārziņā, tostarp noslēdzot sarunas atbilstoši Dohas Attīstības programmai.

17.11. Līdz 2020. gadam būtiski palielināt attīstības valstu eksportu, jo īpaši lai divkāršotu vismazāk attīstīto valstu daļu pasaules eksporta tirgū.

17.12. Savlaicīgi visām vismazāk attīstītajām valstīm ieviest ilgstošu beznodokļu un bezkvotu piekļuvi tirgum saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas lēmumiem, tostarp nodrošinot, ka importam no vismazāk attīstītajām valstīm piemērojami preferenciālas izcelsmes noteikumi ir pārredzami un vienkārši, un veicināt piekļuves tirgum atvieglošanu.

Sistēmiskie jautājumi

Politikas un institucionālā saskaņotība

17.13. Uzlabot pasaules makroekonomikas stabilitāti, tostarp izmantojot politikas koordināciju un saskaņotību.

17.14. Uzlabot ilgtspējīgas attīstības politikas saskaņotību.

17.15. Cienīt katras valsts politisko telpu un vadošo lomu, lai izstrādātu un īstenotu nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības politiku.

Ieinteresēto pušu daudzpusēja partnerība

17.16. Uzlabot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, kas papildināta ar ieinteresēto pušu daudzpusējām partnerībām, kuras piesaista zināšanas, pieredzi, tehnoloģijas un finanšu resursus un dalās ar tiem, lai atbalstītu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu visās valstīs, jo īpaši attīstības valstīs.

17.17. Veicināt un sekmēt efektīvas publiskās partnerības, publiskās un privātās partnerības un pilsoniskās sabiedrības partnerības, pamatojoties uz partnerību pieredzi un resursu nodrošināšanas stratēģijām.

Dati, pārraudzība un atbildība

17.18. Līdz 2020. gadam uzlabot spēju palielināšanas atbalstu attīstības valstīm, tostarp vismazāk attīstītajām valstīm un mazo salu attīstības valstīm, lai būtiski palielinātu kvalitatīvu,

laikus sniegtu un uzticamu datu pieejamību ienākumu, dzimuma, vecuma, rases, etniskās piederības, migrācijas statusa, invaliditātes, ģeogrāfiskās atrašanās vietas griezumā un citos būtiskos attiecīgās valsts konteksta griezumos.

17.19. Līdz 2030. gadam, pamatojoties uz pašreizējām iniciatīvām, izstrādāt ilgtspējīgas attīstības progresa novērtēšanas raksturotājus papildus iekšzemes kopprodukta rādītājam, un atbalstīt statistisko spēju palielināšanu attīstības valstīs.

Īstenošanas līdzekļi un globālā partnerība

60. Mēs atkārtoti apstiprinām savu stingro apņemšanos pilnībā īstenot šo jauno dienaskārtību. Mēs apzināmies, ka nevarēsim sasniegt mūsu vērienīgos mērķus un apakšmērķus bez atjaunotas un uzlabotas globālās partnerības un tikpat vērienīgiem īstenošanas līdzekļiem. Atjaunotā globālā partnerība veicinās intensīvu pasaules līmeņa iesaistīšanos visu mērķu un apakšmērķu īstenošanas atbalstā, apvienojot valdības, pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru, Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmu un citus dalībniekus un piesaistot visus pieejamos resursus.

61. Dienaskārtības mērķos un apakšmērķos ir izklāstīti līdzekļi, kas nepieciešami, lai īstenotu mūsu kopīgos vērienīgos plānus. Iepriekš minētie apakšmērķi, kas ietver katra ilgtspējīgas attīstības mērķa īstenošanas līdzekļus, un 17. mērķis ir būtiski mūsu dienaskārtības īstenošanā un tikpat svarīgi kā pārējie mērķi un apakšmērķi. Mēs piešķirsim tiem vienādu prioritāti īstenošanas pasākumos un globālo rādītāju pamatnostādņēs, kas paredzētas mūsu progresa uzraudzībai.

62. Šo dienaskārtību, tostarp ilgtspējīgas attīstības mērķus, var īstenot, izveidojot atjaunotu globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, kuras atbalstam tiek paredzēta konkrēta politika un darbības, kas izklāstītas Adisabebas rīcības programmā³, kura ir ilgtspējīgas attīstības dienaskārtības 2030. gadam neatņemama daļa. Adisabebas rīcības programma atbalsta un papildina 2030. gada dienaskārtības apakšmērķus, kuros ietverti īstenošanas līdzekļi, un palīdz tos iekļaut atbilstošajā kontekstā. Tā attiecas uz vietējiem valstu resursiem, vietējo un starptautisko privāto uzņēmējdarbību un finansēm, starptautisko sadarbību attīstības jomā, starptautisko tirdzniecību kā attīstības virzītājspēku, parādu un parāda atmaksājamību, sistēmiskiem jautājumiem un zinātni, tehnoloģiju, inovāciju un spēju palielināšanu, kā arī datiem, uzraudzību un izpildes uzraudzību.

63. Mūsu centienu pamatā būs saliedējošas valstu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, ko papildinās integrētas valstu finansējuma programmas. Mēs vēlreiz atkārtojam, ka katra valsts pati uzņemas galveno atbildību par savu ekonomikas un sociālo attīstību un ka valstu politiku un attīstības stratēģiju nozīmi nav iespējams pārvērtēt. Mēs cienīsim katras valsts politisko telpu un vadošo lomu nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības politikas īstenošanā, vienlaikus ievērojot attiecīgos starptautiskos noteikumus un saistības. Tomēr ir jāatbalsta valstu centieni veicināt attīstību, radot labvēlīgu starptautiskās ekonomikas vidi, tostarp saskaņotas un savstarpēji atbalstošas pasaules tirdzniecības, monetārās un finanšu sistēmas, kā arī stiprinot un uzlabojot pasaules ekonomikas pārvaldību. Būtiski ir arī procesi, kas attīsta un atbalsta piekļuvi atbilstošām zināšanām un tehnoloģijām, kā arī spēju palielināšanai. Mēs apņemamies nodrošināt politikas saskaņotību un ilgtspējīgai attīstībai labvēlīgu vidi visos līmeņos un iesaistot visus dalībniekus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai.

³ Trešās Starptautiskās konferences par attīstības finansēšanu Adisabebas rīcības programma (Adisabebas rīcības programma), ko Ģenerālā Asambleja pieņēma 2015. gada 27. jūlijā (Rezolūcija 69/313).

64. Mēs atbalstām attiecīgo stratēģiju un rīcības programmu, tostarp Stambulas deklarācijas un Rīcības programmas, *SIDS* Paātrinātas rīcības kārtības (*SAMOA*) vadlīniju un Vīnes Rīcības programmas iekšzemes attīstības valstīm desmitgadei no 2014. gada līdz 2024. gadam, īstenošanu un atkārtoti apstiprinām, ka ir svarīgi atbalstīt Āfrikas Savienības programmu 2063. gadam un programmu “Jaunā partnerība Āfrikas attīstībai”, kas visas ir pašreizējās jaunās dienaskārtības neatņemama daļa. Mēs atzīstam, ka ilgstoša miera un ilgtspējīgas attīstības sasniegšana gan valstīs, kas atrodas konflikta situācijā, gan valstīs pēckonflikta situācijā ir ļoti sarežģīts uzdevums.

65. Mēs atzīstam, ka valstīs ar vidējiem ienākumiem joprojām ir būtiskas problēmas ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā. Lai nodrošinātu līdzšinējo sasniegumu ilgtspēju, jāvelta lielākas pūles pašreizējo problēmu risināšanai, apmainoties ar pieredzi, uzlabojot koordināciju un nodrošinot labāku un mērķtiecīgāku Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības sistēmas, starptautisko finanšu iestāžu, reģionālo organizāciju un citu ieinteresēto pušu atbalstu.

66. Mēs uzsveram, ka visām valstīm, valstu politikai, kā arī vietējo resursu piesaistīšanai un efektīvai izmantošanai, kuras pamatā ir valsts atbildības princips, ir svarīga nozīme mūsu kopīgajā virzībā uz ilgtspējīgu attīstību, tostarp ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Mēs atzīstam, ka vietējos resursus pirmām kārtām un galvenokārt rada ekonomiskā izaugsme, kuru atbalsta labvēlīga vide visos līmeņos.

67. Privātā uzņēmējdarbība, ieguldījumi un inovācija ir galvenie produktivitātes, iekļaujošas ekonomiskās izaugsmes un darbavietu radīšanas veicinātāji. Mēs atzīstam privātā sektora daudzveidību, sākot no mikrouzņēmumiem līdz kooperatīviem un daudz nacionāliem uzņēmumiem. Mēs aicinām visus uzņēmumus izmantot radošumu un inovācijas, lai atrisinātu problēmas, kas kavē ilgtspējīgu attīstību. Mēs veicināsim dinamisku un pienācīgi funkcionējošu uzņēmējdarbības nozari, vienlaikus aizsargājot darba ņēmēju tiesības, kā arī vides un sanitāros standartus saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem un nolīgumiem un citām šajā jomā notiekošām iniciatīvām – piemēram, Uzņēmējdarbības un cilvēktiesību pamatprincipiem, Starptautiskās Darba organizācijas darba standartiem, Konvenciju par bērnu tiesībām un daudzpusējiem vides pamatnolīgumiem – attiecībā uz šādu nolīgumu pusēm.

68. Starptautiskā tirdzniecība ir virzītājspēks, kas ļauj nodrošināt iekļaujošu ekonomisko izaugsmi un mazināt nabadzību, kā arī palīdz veicināt ilgtspējīgu attīstību. Mēs turpināsim veicināt visaptverošu, ar noteikumiem pamatotu, atvērtu, pārredzamu, paredzamu, iekļaujošu, nediskriminējošu un taisnīgu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu Pasaules Tirdzniecības organizācijas pārziņā, kā arī jēgpilnu tirdzniecības liberalizāciju. Mēs aicinām visus Pasaules Tirdzniecības organizācijas locekļus divkārtot centienus, lai nekavējoties noslēgtu sarunas par Dohas Attīstības programmu. Mēs piešķiram lielu nozīmi tāda atbalsta sniegšanai, kas saistīts ar tirdzniecības spēju palielināšanu attīstības valstīm, tostarp Āfrikas valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, iekšzemes attīstības valstīm, mazo salu attīstības valstīm un valstīm ar vidējiem ienākumiem, tostarp lai veicinātu reģionālo ekonomikas integrāciju un savstarpēju savienojamību.

69. Mēs atzīstam nepieciešamību palīdzēt attīstības valstīm sasniegt ilgtermiņa parāda atmaksājamību, īstenojot koordinētu politiku, kuras mērķis ir veicināt – pēc nepieciešamības – aizņēmumu finansēšanu, parādu atvieglošanu, parādu pārstrukturēšanu un parādu pareizu pārvaldību. Daudzas valstis joprojām ir neaizsargātas pret parādu krīzēm, un dažas, tostarp vairākas vismazāk attīstītās valstis, mazo salu attīstības valstis un dažas attīstītās valstis, atrodas krīzes situācijā. Mēs vēlreiz atkārtojam, ka debitoriem un kreditoriem ir jāsadarbojas, lai novērstu un atrisinātu parādu neatmaksājamības gadījumus. Par parādu atmaksājamības līmeņa

saglabāšanu ir atbildīgas aizņēmuma ņēmējas valstis, tomēr mēs atzīstam, ka arī aizdevējiem ir pienākums aizdot tā, lai nesagrautu valsts parāda atmaksājamību. Mēs atbalstām to valstu parāda atmaksājamības saglabāšanu, kuras ir saņēmušas parāda atvieglojumus un sasniegušas ilgtspējīgu parāda līmeni.

70. Ar šo mēs ieviešam tehnoloģiju veicināšanas mehānismu, kas tika izveidots ar Adisabebas rīcības programmu, lai atbalstītu ilgtspējīgas attīstības mērķus. Tehnoloģiju veicināšanas mehānisma pamatā būs daudzpusēja sadarbība starp dalībvalstīm, pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru, zinātnieku aprindām, Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūrām un citām ieinteresētām personām, un tajā darbosies Apvienoto Nāciju Organizācijas starpaģentūru darba grupa zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai, ieinteresēto pušu daudzpusējas sadarbības forums zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai un tiešsaistes platforma.

- Apvienoto Nāciju Organizācijas starpaģentūru darba grupa zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai veicinās koordināciju, saskaņotību un sadarbību Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmā jautājumos, kas saistīti ar zinātni, tehnoloģijām un inovāciju, lai uzlabotu sinerģiju un efektivitāti, jo īpaši lai veicinātu spēju palielināšanas iniciatīvas. Darba grupa izmantos pašreizējos resursus un sadarbosies ar 10 pārstāvjiem no pilsoniskās sabiedrības, privātā sektora un zinātnieku aprindām, lai sagatavotos sanāksmēm, kurās piedalīsies ieinteresēto pušu daudzpusējas sadarbības forums zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai, kā arī lai izstrādātu un ieviestu praksē tiešsaistes platformu, tostarp sagatavotu priekšlikumus par foruma un tiešsaistes platformas darba kārtību. Minētos 10 pārstāvjus iecels ģenerālsēkretārs uz diviem gadiem. Darba grupā varēs piedalīties visas Apvienoto Nāciju Organizācijas aģentūras, fondi un programmas, kā arī Ekonomikas un sociālo lietu padomes funkcionālās komisijas, un sākotnēji tās sastāvā darbosies struktūras, kas pašlaik veido neoficiālo darba grupu tehnoloģijas veicināšanas jautājumos, proti, Ekonomikas un sociālo lietu departaments, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programma, Apvienoto Nāciju Organizācijas Industriālās attīstības organizācija, Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija, Apvienoto Nāciju Organizācijas Tirdzniecības un attīstības konference, Starptautiskā Telesakaru savienība, Pasaules intelektuālā īpašuma organizācija un Pasaules Banka.
- Tiešsaistes platforma tiks izmantota, lai nodrošinātu visaptverošu informācijas sniegšanu par pastāvošajām zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas iniciatīvām, mehānismiem un programmām Apvienoto Nāciju Organizācijā un ārpus tās, kā arī tā tiks izmantota kā vārteja šādas informācijas ieguvei. Tiešsaistes platforma atvieglos piekļuvi informācijai, zināšanām un pieredzei, kā arī paraugprakseī un gūtajām atziņām par zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas veicināšanas iniciatīvām un politiku. Tiešsaistes platforma arī veicinās tādu brīvpieejas zinātnisko publikāciju izplatīšanu, kas radītas visā pasaulē. Tiešsaistes platforma tiks izstrādāta, pamatojoties uz neatkarīgu tehnisko novērtējumu, kurā tiks ņemta vērā paraugprakse un atziņas, kas gūtas citās iniciatīvās Apvienoto Nāciju Organizācijā un ārpus tās, lai nodrošinātu, ka tā sniedz pietiekamu informāciju par pastāvošajām zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas platformām, papildina tās un atvieglo piekļuvi tām, un lai izvairītos no dublēšanas un palielinātu sinerģiju.
- Ieinteresēto pušu daudzpusējas sadarbības forums zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai tiks sasaukts katru gadu uz divām dienām; tajā sapulcēsies visas ieinteresētās puses, lai katra atbilstoši savai kompetencei aktīvi iesaistītos apspriedē par sadarbību zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas tematiskajās jomās ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanai. Forums nodrošinās vietu mijiedarbības

veicināšanai, partneru atrašanai un tīklu izveidei starp ieinteresētajām pusēm un ieinteresēto pušu daudzpusējām partnerībām, lai apzinātu un izvērtētu tehnoloģiju vajadzības un nepilnības, tostarp zinātniskās sadarbības, jauninājumu un spēju palielināšanas jomā, un lai veicinātu attiecīgo tehnoloģiju izstrādi, nodošanu un izplatīšanu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai. Forumā sanāksmes sasauks Ekonomikas un sociālo lietu padomes priekšsēdētājs pirms augsta līmeņa politikas foruma sanāksmes padomes aizbildnībā vai – attiecīgā gadījumā – vienlaikus ar citiem forumiem vai konferencēm, ņemot vērā apspriežamo tēmu un pamatojoties uz sadarbību ar citu forumu vai konferenču organizatoriem. Forumā sanāksmes kopīgi vadīs divas dalībvalstis, un tajās tiks sagatavoti apspriežu kopsavilkumi, ko izstrādās abas minētās dalībvalstis un iesniegs izskatīšanai augsta līmeņa politikas foruma sanāksmēs saistībā ar izpildes uzraudzību un īstenošanas pārskatīšanu, kas attiecas uz attīstības dienaskārtību laikam pēc 2015. gada.

- Augsta līmeņa politikas foruma sanāksmēs tiks ņemts vērā daudzpusējā ieinteresēto pušu foruma kopsavilkuma dokuments. Augsta līmeņa politikas forumā par ilgtspējīgu attīstību, ņemot vērā darba grupas ekspertu viedokli, tiks izvirzītas tēmas nākamajam daudzpusējam ieinteresēto pušu forumam par zinātni, tehnoloģijām un inovāciju.

71. Mēs vēlreiz atkārtojam, ka šī dienaskārtība un ilgtspējīgas attīstības mērķi un apakšmērķi, tostarp īstenošanas līdzekļi, ir vispārēji, nedalāmi un savstarpēji saistīti.

Izpildes uzraudzība un pārskatīšana

72. Mēs apņemamies nākamajos 15 gados iesaistīties sistemātiskā šīs dienaskārtības izpildes uzraudzībā un īstenošanas pārskatīšanā. Stabila, brīvprātīga, efektīva, līdzdalību veicinoša, pārredzama un rūpīgi izstrādāta izpildes uzraudzības un pārskatīšanas sistēma sniegs būtisku ieguldījumu īstenošanā un palīdzēs valstīm maksimāli palielināt un uzraudzīt šīs dienaskārtības īstenošanas progresu, lai nodrošinātu, ka neviens netiek atstāts novārtā.

73. Darbojoties valsts, reģionu un pasaules līmenī, tiks veicināta atbildība pret mūsu pilsoņiem, atbalstīta efektīva starptautiskā sadarbība šīs dienaskārtības īstenošanā un veicināta paraugprakses apmaiņa un savstarpēja mācīšanās. Tas ļauj piesaistīt atbalstu, lai pārvarētu kopīgas grūtības un apzinātu jaunas problēmas un problēmas, kas varētu rasties. Tā kā šī ir visaptveroša dienaskārtība, svarīga būs visu tautu savstarpēja uzticēšanās un izpratne.

74. Izpildes uzraudzības un pārskatīšanas procesi visos līmeņos notiks saskaņā ar šādiem principiem:

a) tie būs brīvprātīgi un valstu vadīti, tajos ņems vērā atšķirīgo reālo situāciju valstīs, to spējas un attīstības līmeņus, kā arī ievēros valstu politiku un prioritātes. Tā kā ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā būtiska nozīme ir valsts atbildībai, valsts līmeņa procesu rezultāts būs pamats pārskatīšanai reģionu un pasaules līmenī, ņemot vērā to, ka pasaules mēroga pārskatīšana notiks, galvenokārt pamatojoties uz valstu oficiālajiem datu avotiem;

b) tie nodrošinās iespēju uzraudzīt globālo mērķu un apakšmērķu, tostarp īstenošanas līdzekļu, īstenošanas progresu visās valstīs tādā veidā, kas ļauj ņemt vērā, ka tie ir vispārēji, integrēti un savstarpēji saistīti, un visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas;

c) tie ļaus saglabāt virzību ilgtermiņā, apzināt sasniegumus, problēmas, trūkumus un izšķirīgi svarīgos veiksme faktorus un palīdzēt valstīm veikt pārdomātas politikas izvēles. Minētie procesi palīdzēs piesaistīt nepieciešamos īstenošanas līdzekļus un veidot partnerības, apzināt risinājumus un paraugpraksi, kā arī veicinās starptautiskās attīstības sistēmas koordināciju un efektivitāti;

d) tie būs atvērti, iekļaujoši, līdzdalību veicinoši un pārredzami visiem cilvēkiem un atbalstīs visas ieinteresētās puses ziņojumu sagatavošanā;

e) tie būs vērsti uz cilvēkiem un dzimumu līdztiesībai atbilstoši, ievēros cilvēktiesības un īpašu uzmanību pievērsīs visnabadzīgākajiem, visneaizsargātākajiem un novārtā visvairāk atstātajiem cilvēkiem;

f) to pamatā būs pastāvošās platformas un procesi tur, kur tādi ir; tajos izvaiŗies no šo platformu un procesu dublēšanas, un tiks ņemti vērā konkrētās valsts apstākļi, spējas, vajadzības un prioritātes. Tie laika gaitā pilnveidosies, lai ņemtu vērā problēmas, kas varētu rasties, un jaunas izstrādātās metodes, un mazinās valsts pārvaldēm uzlikto ziņošanas logu;

g) tie būs konkrēti un izstrādāti, pamatojoties uz pierādījumiem un valstu veiktiem izvērtējumiem, kā arī kvalitatīviem, pieejamiem, laikus sniegtiem, uzticamiem datiem, kas detalizēti dalīti pēc ienākumiem, dzimuma, vecuma, rases, etniskās piederības, migrācijas statusa, invaliditātes, ģeogrāfiskās atrašanās vietas un citām attiecīgās valsts kontekstā būtiskām pazīmēm;

h) tie radīs nepieciešamību pēc uzlabota spēju palielināšanas atbalsta attīstības valstīm, tostarp valstu datu sistēmu un izvērtēšanas programmu stiprināšanas, jo īpaši Āfrikas valstīs, vismazāk attīstītajās valstīs, mazo salu attīstības valstīs, iekšzemes attīstības valstīs un valstīs ar vidējiem ienākumiem;

i) tiem atbalstu aktīvi sniegs Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēma un citas daudzpusējas iestādes.

75. Mērķu un apakšmērķu izpildes uzraudzība un pārskatīšana notiks, izmantojot globālo rādītāju kopumu. Tos papildinās reģionu un valsts līmeņa rādītāji, ko izstrādās dalībvalstis, kā arī darba rezultāti, kas gūti, izstrādājot bāzes vērtības tiem apakšmērķiem, attiecībā uz kuriem vēl nav vispārēju valsts un pasaules līmeņa pamatdatu. Globālo rādītāju pamatnostādnes, kas jāizstrādā starpagentūru un ekspertu grupai ilgtspējīgas attīstības mērķu jautājumos, apstiprinās Statistikas komisija līdz 2016. gada martam un tad pieņems Ekonomikas un sociālo lietu padome un Ģenerālā asambleja atbilstoši esošajām pilnvarām. Minētās pamatnostādnes būs vienkāršas, bet pamatīgas un attieksies uz visiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem un apakšmērķiem, tostarp īstenošanas līdzekļiem, saglabājot tajos ietvertu politisko līdzsvaru, integrāciju un vērienīgumu.

76. Mēs atbalstīsim attīstības valstis, jo īpaši Āfrikas valstis, vismazāk attīstītās valstis, mazo salu attīstības valstis un iekšzemes attīstības valstis, to valsts statistikas biroju spēju un datu sistēmu stiprināšanā, kas nepieciešami, lai nodrošinātu piekļuvi dažādos griezumos sagrupētiem kvalitatīviem, laikus sniegtiem un uzticamiem datiem. Mēs veicināsim to, ka tiek pārredzami un atbildīgi stiprināta attiecīgā publiskā un privātā sektora sadarbība, lai izmantotu iespējas, ko sniedz tās rīcībā esošais plašais datu klāsts, tostarp zemes novērošanas un ģeotelpiskā informācija, vienlaikus nodrošinot arī valstu atbildību progresa atbalstīšanā un uzraudzībā.

77. Mēs apņemamies pilnīgi iesaistīties regulāru un iekļaujošu progresa ziņojumu sagatavošanā pašvaldību, valsts, reģionu un pasaules līmenī. Ciktāl tas būs iespējams, mēs izmantosim pastāvošo izpildes uzraudzības un pārskatīšanas iestāžu un mehānismu tīklu. Arī valstu ziņojumi ļaus novērtēt progresu un apzināt problēmas reģionu un pasaules līmenī. Papildus reģionālajiem dialogiem un pasaules mēroga pārskatiem tie nodrošinās informāciju, lai varētu izstrādāt ieteikumus izpildes uzraudzībai dažādos līmeņos.

Valsts līmenis

78. Mēs aicinām visas dalībvalstis, cik drīz vien iespējams, izstrādāt vērienīgus valsts līmeņa

rīcības pasākumus šīs dienaskārtības vispārējai īstenošanai. Tie var veicināt virzību uz ilgtspējīgas attīstības mērķiem, un attiecīgā gadījumā to pamatā var būt pastāvošie plānošanas dokumenti, piemēram, valsts attīstības un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas.

79. Mēs arī aicinām dalībvalstis regulāri un iekļaujoši sagatavot valsts un pašvaldību līmenī sasniegtā progresa ziņojumus, lai pārskatīšana būtu valsts vadīta un virzīta. Šādā pārskatīšanā jāņem vērā viedoklis, ko izsaka pirmiedzīvotāji, pilsoniskā sabiedrība, privātais sektors un citas ieinteresētās puses, atbilstoši apstākļiem konkrētajā valstī, tās politikai un prioritātēm. Šos procesus var atbalstīt arī valstu parlamenti un citas iestādes.

Reģionu līmenis

80. Izpildes uzraudzība un pārskatīšana reģionu un apakšreģionu līmenī attiecīgā gadījumā var sniegt vērtīgas iespējas mācīties no līdzbiedriem, tostarp brīvprātīgi sagatavot pārskatus, dalīties paraugpraksē un apspriesties par kopīgiem apakšmērķiem. Šajā ziņā mēs atzinīgi vērtējam reģionu un apakšreģionu komisiju un organizāciju sadarbību. Iekļaujošos reģionu procesos tiks izmantoti valsts līmeņa pārskati, un tie veicinās izpildes uzraudzību un pārskatīšanu pasaules līmenī, tostarp augsta līmeņa politikas forumā par ilgtspējīgu attīstību.

81. Atzīstot, cik svarīgi ir pamatoties uz pastāvošiem izpildes uzraudzības un pārskatīšanas mehānismiem reģionu līmenī un nodrošināt pietiekamu politisko telpu, mēs aicinām visas dalībvalstis atrast vispiemērotāko reģionālo forumu, kurā tām iesaistīties. Apvienoto Nāciju Organizācijas reģionālās komisijas tiek aicinātas arī turpmāk atbalstīt dalībvalstis šajā jomā.

Pasaules līmenis

82. Augsta līmeņa politikas forumam būs galvenā loma izpildes uzraudzības un pārskatīšanas procesu tīkla pārraudzībā pasaules līmenī, koordinēti sadarbojoties ar Ģenerālo asambleju, Ekonomikas un sociālo lietu padomi un citām attiecīgām struktūrām un forumiem saskaņā ar esošajām pilnvarām. Tas veicinās pieredzes apmaiņu, tostarp par panākumiem, problēmām un gūtajām atziņām, un nodrošinās politisko vadību, virzību un ieteikumus izpildes uzraudzībai. Tas veicinās saskaņotību visā sistēmā un ilgtspējīgas attīstības politikas koordināciju. Forumam arī jānodrošina, ka dienaskārtība saglabā savu nozīmīgumu un vērienīgumu, un galvenokārt jāpievēršas progresa, panākumu un tādu problēmu novērtēšanai, kas rodas attīstītajām un attīstības valstīm, kā arī jaunām problēmām un problēmām, kas varētu rasties. Tiks izveidota efektīva saikne ar visu attiecīgo Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenču un procesu izpildes uzraudzības un pārskatīšanas pasākumiem, tostarp attiecībā uz vismazāk attīstītajām valstīm, mazo salu un attīstības valstīm un iekšzemes attīstības valstīm.

83. Izpildes uzraudzībā un pārskatīšanā, kas notiks augsta līmeņa politikas forumā, tiks izmantots ikgadējais progresa ziņojums par ilgtspējīgas attīstības mērķiem, kas jā sagatavo ģenerālsekretāram sadarbībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmu, pamatojoties uz globālo rādītāju pamatnostādņēm, no valstu statistikas sistēmām iegūtajiem datiem un reģionu līmenī apkopoto informāciju. Augsta līmeņa politikas forumā arī tiks izmantots *Vispārējais ilgtspējīgas attīstības ziņojums*, kas stiprinās zinātnes un politikas mijiedarbību, un varētu nodrošināt spēcīgu ar pierādījumiem pamatotu instrumentu politikas veidotāju atbalstam nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā. Mēs aicinām Ekonomikas un sociālo lietu padomes priekšsēdētāju rīkot apspriedes par minētā vispārējā ziņojuma darbības jomu, metodiku un biežumu, kā arī par tā saistību ar progresa ziņojumu; šo apspriežu rezultāts jāatspoguļo augsta līmeņa politikas foruma 2016. gada sesijas ministru deklarācijā.

84. Augsta līmeņa politikas forums Ekonomikas un sociālo lietu padomes aizbildnībā veiks regulāru pārskatīšanu atbilstoši Ģenerālās asamblejas 2013. gada 9. jūlija Rezolūcijai 67/290. Pārskatīšana būs brīvprātīga, bet veicinās ziņošanu, un tajā tiks iesaistītas attīstītās un attīstības valstis, kā arī attiecīgās Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūras un citas ieinteresētās puses, tostarp pilsoniskā sabiedrība un privātais sektors. Pārskatīšanas procesu vadīs valsts, iesaistot ministriju un citu atbilstošu augsta līmeņa struktūru pārstāvjus. Pārskatīšana nodrošinās platformu partnerībām, tostarp iesaistot nozīmīgākās grupas un citas ieinteresētās puses.

85. Augsta līmeņa politikas forumā tiks tematiski pārskatīts ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā gūtais progress, tostarp attiecībā uz transversāliem jautājumiem. Šādā pārskatīšanā atbalstam tiks izmantoti Ekonomikas un sociālo lietu padomes funkcionālo komisiju un citu starpvaldību struktūru un forumu pārskati, kuriem jāatspoguļo mērķu integrētība un to savstarpējās saiknes. Minētajā pārskatīšanā tiks iesaistītas visas ieinteresētās puses, un, ja iespējams, tā tiks iekļauta augsta līmeņa politikas foruma ciklā un pielāgota tam.

86. Mēs atzinīgi vērtējam attīstības rezultātu finansēšanas speciālo izpildes uzraudzību un pārskatīšanu, kas izklāstīta Adisabebas rīcības dienaskārtībā, kā arī ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanas līdzekļus, kas ir šīs dienaskārtības izpildes uzraudzības un pārskatīšanas sistēmas neatņemama daļa. Starp valdībām saskaņotie ikgadējie Ekonomikas un sociālo lietu padomes foruma secinājumi un ieteikumi attīstības finansēšanai tiks iekļauti vispārējā šīs dienaskārtības izpildes uzraudzībā un īstenošanas pārskatīšanā augsta līmeņa politikas forumā.

87. Augsta līmeņa politikas forums, kas notiks reizi četros gados Ģenerālās asamblejas aizbildnībā, sniegs augsta līmeņa politikas norādes par dienaskārtību un tās īstenošanu, apzinās panākto progresu un problēmas, kas varētu rasties, kā arī stimulēs turpmāku pasākumu veikšanu, lai paātrinātu īstenošanu. Nākamais augsta līmeņa politikas forums Ģenerālās asamblejas aizbildnībā notiks 2019. gadā, proti, sanāksmju cikls tiks mainīts, lai maksimāli palielinātu saskaņotību ar visaptverošo politikas pārskatīšanas procesu, kas notiek reizi četros gados.

88. Mēs arī uzsveram tādas stratēģiskās plānošanas, īstenošanas un ziņošanas nozīmīgumu, kas aptver visu sistēmu, lai nodrošinātu saskaņotu un integrētu Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības sistēmas atbalstu jaunās dienaskārtības īstenošanā. Attiecīgajām vadības struktūrām jāveic pasākumi šā īstenošanas atbalsta pārskatīšanai un jāziņo par progresu un šķēršļiem. Mēs atzinīgi vērtējam Ekonomikas un sociālo lietu padomē notiekošo dialogu par Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības sistēmas pozīciju ilgākā termiņā un gaidām, ka attiecīgā gadījumā šajā ziņā tiks veikti nepieciešamie pasākumi.

89. Augsta līmeņa politikas forums atbalstīs nozīmīgāko grupu un citu ieinteresēto pušu dalību izpildes uzraudzības un pārskatīšanas procesos saskaņā ar Rezolūciju 67/290. Mēs aicinām šos dalībniekus ziņot par viņu ieguldījumu šīs dienaskārtības īstenošanā.

90. Mēs lūdzam ģenerālsēkretāru apspriesties ar dalībvalstīm un sagatavot ziņojumu, kurš tiks ņemts vērā Ģenerālās asamblejas 70. sesijā, gatavojoties 2016. gadā notiekošajam augsta līmeņa politikas forumam, un kurā būs izklāstīti izšķirīgi svarīgie starpposma mērķi, kas sasniegti virzībā uz saskaņotiem, efektīviem un iekļaujošiem izpildes uzraudzības pasākumiem un pārskatīšanu pasaules līmenī. Minētajā ziņojumā jāiekļauj priekšlikums par valstu vadītas pārskatīšanas organizatorisko kārtību augsta līmeņa politikas forumā Ekonomikas un sociālo lietu padomes aizbildnībā, tostarp arī ieteikumi kopīgām pamatnostādnēm par brīvprātīgu ziņošanu. Ziņojumā jāprecizē iestāžu atbildība un jāietver norādījumi par ikgadējo tēmu izvēli, tematisko pārskatīšanu secību un periodiskās pārskatīšanas iespējām augsta līmeņa politikas

forumam.

91. Mēs atkārtoti apstiprinām savu stingro apņemšanos sasniegt šīs dienaskārtības mērķus un izmantot šo dienaskārtību tiktāl, ciktāl vien iespējams, lai līdz 2030. gadam uzlabotu mūsu pasauli.

APVIENOTO NĀCIJU ORGANIZĀCIJA

sustainabledevelopment.un.org